

Liite julkaisuun

Hyvä sääntely – parempi Suomi

Elinkeinoelämän keskusliitto

Sisällysluettelo

Johdanto	5
1. Normeja purkamalla kuntien lakisääteisiä tehtäviä yritysten hoidettavaksi	6
2. Verotus	6
2.1 Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta.....	7
3. Rahoitus, sijoitus ja vakuutus	7
3.1 Suomalaisen sijoitusrahastolainsäädännön erityispiirteet estävät ulkomaisia sijoituksia.....	7
3.2 Finanssialaa koskevat kansalliset varautumisvaatimukset eivät ole kansainvälisesti yhteensopivia.....	8
3.3 Rahoitusvakuusdirektiivin edellyttämät muutokset verolainsäädäntöön on laiminlyöty.....	8
3.4 Kansalliset rahapesusäännökset.....	9
4. Ympäristöön liittyvät asiat	9
4.1 Ympäristöluvut ja lupajärjestelmät.....	9
4.2 Energia- ja teknologia-alaa koskevat lupa-asiat.....	10
4.2.1 Sähkölaitteistojen sijoittaminen ja viranomaisyhteistyön kehittäminen.....	10
4.2.2 Energiatuotantolaitosten kaavoitus-, YVA- ja lupaprosessit.....	10
4.2.3 Tuulivoimarakentamisen lupamenettely.....	11
4.3 Metsäteollisuutta koskevat lupa-asiat.....	12
4.3.1 Maisematyölupa.....	12
4.3.2 Turvetuotannon luvitus.....	13
4.3.3 Ympäristöluvitus.....	13
4.3.4 Pakollinen ympäristövahinkovakuutus ja vakuudet ympäristövahinkojen varalta.....	13
4.3.5 Kustannustehottomat vakuudet ja ympäristövahinkovakuutukset.....	13
4.3.6 Tuhkan hyötykäyttö maarakentamisessa.....	13
4.3.7 Pakkausasetuksen vastaanottoverkoston kohtuullistaminen.....	13
4.4 Jätepuitedirektiivi ja kansallinen implementointi.....	14
4.5 Viranomaisten käytännöt ja tulkinnat jotka liittyvät ns. fluffin eli metallinmurskauksesta syntyvän kevytjätteen käsittelyyn.....	14
4.6 EU:n jätedirektiivi ja REACH-asetus.....	15
5. Valvonta ja viranomaisten toiminta	15
5.1 Viranomaisten toiminta.....	15
5.2 Puutteelliset järjestelmät.....	15
5.3 Riskinarviointi.....	15
5.4 Palveluprosessit.....	15
5.5 Viranomaisille laaditut ohjeet.....	16
5.6 Tulkintojen yhdenmukaistaminen.....	16
5.7 OIVA valvontatietojen julkistaminen.....	16

6. Liikenne	16
6.1 Hankintasopimusten muutosehdot	16
6.2 Tarjoajien valinta	17
6.3 Ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa	17
6.4 Autoliikennealaa koskevat toimitusasiat	17
6.4.1 Joukkoliikennelupa, tavaraliikennelupa	17
7. Kaavoitus	18
7.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki - vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset	18
7.2 Maisematyölupa	18
8. Kilpailu ja määräävä markkina-asema päivittäistavarakaupassa	19
9. Markkinointi ja mainonta	19
9.1 Alkoholimainonta	19
9.2 Lääkkeiden markkinointi	20
10. Sopimus- ja elinkeinovapaus	20
10.1 Laki vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista, elinkeinonharjoittajan oikeus pitää liikkeensä suljettuna	20
11. Yhtiölainsäädäntö	20
11.1 Erilaisia lukuisia raportointivelvoitteita voitaisiin karsia	20
11.2 Kvartaaliraportointia koskeva helpotus käyttöön	21
11.3 Pienten konsernien vapauttaminen konsernitilinpäätöksen laatimisesta	21
11.4 Mikroyrityshelpotukset täysimääräisesti käyttöön	21
11.5 Työnantajan raportointivelvoitteet	21
11.6 Tilintarkastuksen aiheuttamia kustannuksia voitaisiin karsia	22
11.6.1 Tilintarkastusvelvollisuuden alarajan nostaminen	22
11.6.2 Toimintakertomuksen tilintarkastusvelvollisuus	22
12. Palveluala	23
12.1 Tilaajavastuulainsäädäntö ja ulkomaiset alihankkijat	23
12.2 Tavaraliikennelain suhde tilaajavastuulainsäädäntöön	23
12.3 Telealan kiristytävä sääntely	23
12.4 Digitaalisten sisämarkkinoiden sääntely – kansalliset säädökset vs. globaalit käytännöt	24
12.5 Luova työ ja työaikalainsäädäntö	24
13. Media-ala	24
13.1 Kuvaohjelmien luokittelu- ja merkintävelvoitteet	24
13.2 Taajuusmaksut	25
13.3 Ohjelmistolupavelvoitteet	25
13.4 Tekijänoikeuden luovutuksia koskeva erityissääntely	25
13.5 Vapaakappaleaineistojen luovutusvelvollisuus	25
13.6 Televisiotoiminnan valvontamaksut	26

14. Majoitus- ja ravintola-ala	26
14.1 Ilmoitus yökahvilana toimimisesta.....	26
14.2 Määräaikaisen anniskeluluvan hakeminen	26
14.3 Mahdollisuus lähettää tieto korjauksen tekemisestä sähköisesti	26
14.4 Suunnitelmien yhdistäminen	27
14.5 Ulkotarjoilualueen perustamisen helpottaminen	27
14.6 Postilaki	27
14.7 Lupahakemuksiin ja ilmoituksiin liitettävien tietojen vähentäminen.....	27
15. Lääketeollisuus.....	28
15.1 Laki lääkkeiden velvoitevarastoinnista	28
16. Terveyspalveluala.....	28
16.1 Toimipaikkojen tarkastukset.....	28
16.2 Ammattihenkilöasiat.....	29
16.3 Terveyspalvelualaa koskevat lupa-asiat.....	29
16.3.1 Itsenäisten ammatinharjoittajien toimiluvat	29
16.3.2 Uuden toimintayksikön toimilupa	29
16.3.3 Palveluntuottajan työntekijämääräykset.....	30
16.3.4 Toimilupien päällekkäiset ja pitkät käsittelyajat.....	30
17. Elintarvikkeet.....	30
17.1 Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä, elintarvikkeiden ilmoittaminen voimakassuolaiseksi.....	30
17.2 Asetus kalan nosto- ja pyyntipäivän ilmoittamisesta	31
17.3 Elintarviketurvallisuusselonteon (VNS 5/2013 vp) eduskunnan maa- ja metsätalous- valiokunnan esitys elintarvikkeiden pakollisesta alkuperämaa merkinnästä	31
18. Työmarkkinat.....	32
18.1 Työllistämisen kustannukset.....	32
18.2 Toimivaltaisten viranomaisten suuri määrä	32
18.3 Käytännön esimerkki: Yhteistoiminta-asiamiehen selvityspyynnöt epäillystä yt-lain rikkomisesta	33
18.4 Käytännön esimerkki: Aluehallintoviraston selvityspyyntö työntekijän työsuhteen päättämisestä ja työsyrynnästä	33
18.5 Työehtosopimusten kääntäminen ruotsiksi.....	33

Johdanto

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja sen jäsenliitot ovat yhdessä tuottaneet julkaisun “Hyvä sääntely - parempi Suomi”. Tämä on julkaisuun kuuluva liite, jossa tuodaan lisää esimerkkejä sääntelyn ongelmista ja käytännön ratkaisuja näihin ongelmiin. Tavoitteena on löytää keinoja, joilla yritysten kilpailukykyä pystytään parantamaan ja samalla luodaan uusia työpaikkoja.

Sääntelyn tehtävänä on mahdollistaa yritysten kilpailukyvyn kehittyminen ja kasvu. Sääntely ei saa muodostua yritystoiminnan hidasteeksi tai esteeksi. Liitteen tarkoitus on toimia konkreettisena elinkeinoelämän vähennystavoittelustana eri hallinnonalojen ministeriöille, jotta ne voisivat arvioida, onko ehdotettujen muutosten tekeminen mahdollista käytännössä.

Hallinnollisen taakan vähentämisprojekteja on ollut käynnissä useita, mutta tulokset ovat jääneet melko vaatimattomiksi. Elinkeinoelämän ääni ei ole kuulunut tarpeeksi selkeästi, kun sääntelyä on lisätty tai sitä on muutettu.

Sääntelyn purkamisen lisäksi on estettävä, että jatkossa uusi sääntely ei lisää yritysten hallinnollista taakkaa ja sääntelyn kuormittavuus ei kasva. Jotta sääntely olisi parempaa ja järkevämpää, tiettyjen lainsäädäntökoneiston perusrakenteiden on oltava olla kunnossa.

Seuraavassa esittelemme konkreettisia muutosehdotuksia suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksien lisäämiseksi ja parantamiseksi.

Liitteessä keskitytään kansalliseen sääntelyyn ja sellaiseen EU -sääntelyyn, jota kansallisesti implementoitaessa on menty pidemmälle kuin EU -lainsäädäntö edellyttää. Ainoastaan kansallista lainsäädäntöä ja kansallisesti implementoitua ylisääntelyä voidaan poistaa ja muuttaa kansallisin toimenpitein. Selvityksessä on jonkin verran käsitelty vireillä olevia EU -lainsäädäntöhankkeita, koska niiden kansalliseen implementointiin voidaan vielä vaikuttaa ja kansallista ylisääntelyä voidaan mahdollisesti estää.

1. Normeja purkamalla kuntien lakisääteisiä tehtäviä yritysten hoidettavaksi

Vuodesta 1990 kuntien lakisääteisten tehtävien määrä on kaksinkertaistunut. Tammikuussa 2013 julkaistiin Valtiovarainministeriön raportti ”Kuntien tehtävien kartoitus” (VM julkaisuja 2/2013). Raportin mukaan kunnilla on 535 tehtävää. Lisäksi kunnilla on peräti 974 näistä tehtävistä johtuvaa velvoitetta.

Julkisen sektorin on välttämätöntä löytää joustavia tapoja tuottaa palveluita. Samalla, kun haetaan uusia ja kustannustehokkaita tuotantomalleja, on huolehdittava tuottavuudesta ja palvelurakenteiden toimivuudesta.

Kansalaisille on tärkeintä palveluiden saatavuus ja laatu. Suomessa on uskallettava käydä keskustelua yksilön ja yhteiskunnan välisen vastuunjaon päivittäisestä siirtymisestä kansalaisille edellyttäen, että samalla voidaan lisätä kansalaisten vapaata valintaa palveluiden suhteen. Avoin keskustelu ja vastuunjaon määrittäminen tekevät selkeäksi, mitä palveluita yhteiskunta jatkossa tarjoaa verovaroin ja mihin tarvitaan omaa varautumista.

Tärkeää on myös pohtia joidenkin palveluiden poistamista kokonaan. Jos jatketaan palveluvelvoitteiden lisäämisen tiellä, kokonaisveroasteen kasvun haitat nousevat väistämättä suuremmiksi kuin yksittäiset hyödyt yhteiskunnan vastuiden lisäämisestä.

Samalla on avattava keskustelu julkisten tuotanto-organisaatioiden hallitusta purkamisesta. Kuntien kustannustaakkaa voidaan keventää purkamalla kuntien omaa tuotantoa yritysten tehtäväksi. Julkisten ja yksityisten palveluiden vertailtavuus on tärkeää. Tämä edellyttää kuntien ja julkisten palveluorganisaatioiden kustannustenlaskennan kehittämistä.

Julkista palvelutuotantoa voidaan tehostaa normeja ja velvoitteita purkamalla. Normit ja velvoitteet sekä ohjeistukset ja suositukset johtavat usein kaavamaisiin mitoituksiin, lisävelvoitteisiin ja lisätehtäviin, jotka osaltaan heikentävät yritysten, etenkin pk-yritysten mahdollisuutta tarjota palveluitaan julkiselle sektorille. Kuntalaisten valinnanvapautta palveluiden ostamisessa lisäämällä kysyntä ohjautuu entistä enemmän yrityksille, ja samalla julkisten organisaatioiden tuotanto-organisaatio kevenee.

Erityisen pidättyväinen julkisen sektorin on oltava sellaisen palvelutuotannon suhteen, jossa se kilpailee samoilla markkinoilla yksityisten yritysten kanssa. EU:n valtioneuvoston sääntely edellyttää julkisten yksiköiden toimivan kilpailuilla markkinoilla sellaisella tavalla ja sellaisessa organisaatiomuodossa, jossa kilpailun vääristymistä voidaan rajoittaa. Yhteiskunnan resursseja kuluu paljon siitä huolehtimiseen, että markkinahäiriöt olisivat siedettävät. Tarkkarajaisempaa ja hallinnollista taakkaa vähentävää olisi luonnollisesti, mikäli julkinen sektori pidättäytyisi ydintehtävissään ja poissa sellaisilta markkinoilta, joissa on yksityistä tarjontaa.

2. Verotus

Yleistä

Verotuksesta elinkeinoelämälle aiheutuva hallinnollinen taakka on erittäin raskas. Esimerkiksi valtiovarainministeriön vero-osaston 22.12.2010 päivätysssä selvityksessä verotuksen aiheuttaman hallinnollisen rasitteen määräksi yrityksille arvioitiin noin 445 miljoonaa euroa. Maailma muuttuu koko ajan ja verotusta pyritään muokkaamaan alati muuttuvaan maailmaan sopivammaksi. Käytännössä tämä

tarkoittaa sitä, että verosäännökset muuttuvat monimutkaisemmiksi ja vaikeaselkoisemmiksi. Muutokset päinvastaiseen suuntaan ovat hyvin harvinaisia. Lienee kuitenkin selvää, että verosäännöksiä ei voida hetkessä muuttaa nykyistä merkittävästi yksinkertaisemmiksi. Verosäännöksiä muutettaessa ja kehitettäessä tulisi kuitenkin huolehtia siitä, että elinkeinoelämän hallinnolliset kustannukset eivät jatka kasvuaan. Tavoitteena on oltava hallinnollisten kustannusten keventäminen ja se t jatkossa otettava huomioon kaikissa verosäännösten muutoksissa.

Avoimilla markkinoilla verotuksella ja sääntelyllä on ratkaiseva vaikutuksensa yritysten kustannuksiin ja siten yritystoiminnan ja investointien kannattavuuteen.

Pahimmillaan jatkuvasti kiristynvä sääntely ja verotus lisäävät kansantalouden kustannuksia ja lopulta kasvattavat tarvetta teollisuuden erityistuille – tämä on vanhanaikaista teollisuuspolitiikkaa, johon ei ole varaa palata. Veropäätösten ja sääntelyn tempoilu on lopetettava. Teollisuus ja siihen liittyvät palvelut tarvitsevat konkreettisia tekoja kustannustaakan pienentämiseksi.

2.1. Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta

Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta (1127/2010) on syrjivä, koska se asettaa samankaltaiset tuotteet kilpailullisesti eriarvoiseen asemaan. Tullinimikkeisiin pohjautuva verojärjestelmä on valikoiva ja se muodostaa myös kielletyn valtion tuen. Veroa asetettaessa ei myöskään ole tehty sen vaikutusarviointia yrityksille. Vaikutukset veron kohteena oleville tuotteille ja yrityksille ovat dramaattiset. Valtiontalouden Tarkastusviraston tarkastuskertomuksessa 4/2014 tuodaan esille, että välillisen verotuksen yritysvaikutuksia tulee selvittää paremmin. Tarkastuskertomuksessa todetaan, että makeis-, jäätelö- ja virvoitusjuomaverot ei ole neutraali ja se asettaa samantyyppiset tuotteet eriarvoiseen asemaan.

RATKAISU:

Säädös on kumottava.

3. Rahoitus, sijoitus ja vakuutus

3.1. Suomalaisen sijoitusrahastolainsäädännön erityispiirteet estävät ulkomaisia sijoituksia

Eurooppalainen sijoitusrahastoala on rakennemuutoksen kourissa.. Eri maissa olevia rahastoja ja rahastoyhtiöitä yhdistetään, minkä seurauksena rahastotoiminta keskittyy nykyistä harvempiin paikkoihin. Tärkeää osaa päätöksenteossa näyttelee kunkin maan kansallinen sääntely ja valvontaviranomaisen toiminta myytäessä rahastoja moniin maihin. Suomessa moni asia on kunnossa ja rahastosääntelyä on aktiivisesti kehitetty. Tietyt suomalaisen rahastosääntelyn vaatimukset kuitenkin vaikeuttavat kotimaisten rahastojen kilpailua ulkomaisten kanssa. Erityisesti ulkomaisten omistajien kohtelua koskevia säännöksiä pitäisi kiireellisesti kehittää, jotta ala menestyisi myös jatkossa.

Keskeisin muutostarve kohdistuu rahasto-omistusten rekisteröintiin. Menestyksekkäs toiminta ulkomaisten tahojen kanssa edellyttäisi, että omistajien sijaan rekisteriin voitaisiin merkitä sijoittajan puolesta toimiva omaisuudenhoitaja, välittäjä tai muu asiakkaan asioita hoitava tah. Keskeinen ongelma on, että nykysääntelyn mukaan omaisuudenhoitajan tai sijoitusneuvojan on ilmoitettava asiakkaansa henkilöllisyys suoraan suomalaiselle rahastoyhtiölle, joka käytännössä harjoittaa kilpailevaa toimintaa. Ongelma liittyy nimenomaan tietojen toimittamiseen yksityiselle toimijalle, viranomaiset saavat tarvitsemansa omistajatiedot aina.

RATKAISU:

Erityisesti ulkomaisten omistajien kohtelua koskevia säännöksiä pitäisi kiireellisesti kehittää, jotta suomalainen ala menestyisi myös jatkossa. Ulkomaisia omistajia edustavalle omaisuudenhoitajalle tai sijoitusneuvojalle asetettu vaatimus ilmoittaa loppuasiakkaan tiedot suomalaiselle rahastoyhtiölle tulisi poistaa.

3.2 Finanssialaa koskevat kansalliset varautumisvaatimukset eivät ole kansainvälisesti yhteensopivia

Finanssialaan ei tulisi kohdistaa kansallisia poikkeusolojen varautumisvaatimuksia, joiden säädöspohja on kyseenalainen. Nämä vaatimukset voisivat olla ristiriidassa toimijoiden lakisäateisten velvoitteiden kanssa tai Suomeen kohdistuvien eurooppa- tai kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden vastaisia.

Esimerkiksi vähittäismaksamisen kansallista varajärjestelyä koskien valmistellaan Suomessa vaatimuksia, jotka olisivat päällekkäisiä kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Viranomaiset tulkitsevat, että finanssipalvelujen tarjoajien tulee luoda esim. maksujenvälitystä varten kansalliset varajärjestelmät. Kuitenkin yleisesti maksuliikenteeltä edellytetään EU:n alueella yhteensopivuutta ja rajat ylittävien palvelujen tulee toimia samoin kuin kansallisten palvelujen. Varajärjestelmien rakentamisessa olisi kyse merkittävästä ylimääräisestä kustannuksesta finanssialan toimijoille. Järjestelmän juridinen rakenne on myös epäselvä.

RATKAISU:

Maksujenvälityksen, arvopaperikaupan, korttimaksamisen ja useiden muiden finanssipalvelujen tarjonta tapahtuu osana kansainvälisiä verkostoja, eikä näistä irrallaan toimiminen ole mahdollista häiriötilanteissakaan. Globaaleja verkostoja ei voida korvata kansallisilla järjestelyillä, vaan ainoa järkevä toimintatapa on näiden verkostojen sekä niiden tarvitsemien kriittisten infrastruktuurien luotettavuuden, käytettävyyden ja häiriöttömyyden varmistaminen. [Kansallisella tasolla tämä merkitsee panostuksia esimerkiksi tietoliikenne- ja sähköverkkoihin – investointeja, jotka samalla hyödyttävät koko suomalaista yhteiskuntaa. Kansainvälisellä tasolla keskeistä on eurooppalaisen varautumisyhteistyön tiivistäminen kriittisten infrastruktuurien ja palveluntarjoajien kesken.]

3.3 Rahoitusvakuusdirektiivin edellyttämät muutokset verolainsäädäntöön on laiminlyöty

Rahoitusvakuusdirektiivillä 2002/47/EY harmonisoidaan rajat ylittävien rahoitusvakuuksien käyttö. Direktiivin tavoitteena on luoda oikeusvarmuutta ja tehokkuutta vakuuksien luovuttamiseen säätämällä yhtenäiset puitteet omistusoikeuden siirtoon perustuville vakuuksille (transfer of title). Suomessa säännökset on muodollisesti implementoitu rahoitusvakuuslaissa (11/2004), mutta tekniset mukautukset verolainsäädäntöön on laiminlyöty Eduskunnan toistuvista lausumista huolimatta. Ilman teknisiä muutoksia omistusoikeuden siirtoon perustuvan vakuuden antaminen saatetaan tulkita tarkoitustaan vastaamattomasti elinkeinoverolain mukaiseksi luovutukseksi.

RATKAISU:

Kysymys on siis EU-lainsäädännön puutteellisesta implementoinnista ja asiantila tulisi korjata viivytyksettä selventämällä epäselvät elinkeinoverolakiin liittyvät säännökset.

3.4 Kansalliset rahanpesusäännökset

Suomen voimassaoleva rahanpesulaki ylittää useilta kohdin III rahanpesudirektiivin asettaman perustason ilman perusteltua syytä. Nämä vaatimukset aiheuttavat ylimääräistä työtä ja kustannuksia, hankaloittavat asiakaspalvelua sekä vaikeuttavat Suomessa toimivien pohjoismaisten ja kansainvälisten finanssilaitosten toimintaa. Rahanpesulaki koskee Suomessa myös vahinkovakuutusyhtiöiden toimintaa, vaikka tätä ei edellytetä direktiivissä.

Vaarana on, että sama suuntaus kansalliseen ylisääntelyyn jatkuu IV rahanpesudirektiivin kansallisessa toimeenpanossa.

RATKAISU:

Puretaan kansallista ylisääntelyä muuttamalla kansallinen rahanpesulaki vastaamaan III rahanpesudirektiivin perustasoja. Tuleva IV rahanpesudirektiivi tulee jättämään kansalliselle lainsäätäjälle merkittävää liikkumavaraa. Kansainvälisellä tasolla rahanpesun torjunnan painopiste on vahvasti siirtymässä muodollisesta vaatimuksenmukaisuudesta kohti riskiperusteista ja torjuntatoimien tosiasiallista tehokkuutta painottavaa suuntaa. Ylisääntelyn sijaan kaikki kansallinen liikkumavara tulee hyödyntää järkevästi. Säädosvalmistelu tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä ilmoitusvelvollisten kanssa. Näin ilmoitusvelvollisten toimenpiteet kohdistuvat sinne, missä rahanpesun riski on korkein, eikä voimavaroja tuhata tarpeettomasti.

4. Ympäristöön liittyvät asiat

4.1. Ympäristöluvut ja lupajärjestelmät

Ympäristölainsäädännön- ja menettelyjen tulisi olla joustavaa. Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) yritysten hallinnollisen taakan vähentämistä koskevan toimenpideohjelman väliarvioinnista helmikuulta 2011 käy ilmi, että ympäristöluvitus on yrityksille neljänneksi eniten taakkaa aiheuttava hallinnon osa-alue työnantajana toimimisen, verotuksen ja yritysten talousraportoinnin jälkeen. TEM:ön selvityksen mukaan ympäristönlupajärjestelmästä aiheutuu yrityksille vuosittain lähes 200 milj. euron kustannukset.

Ympäristölainsäädäntö ja lupajärjestelmät voivat osaltaan tukea toimintaympäristön kehittämistä sellaiseksi, että yritykset kokevat mielekkääksi investoida Suomeen. Toimivan yritys ympäristön turvaamiseksi myös ympäristölainsäädännössä tarvitaan virtaviivaistamista. Ympäristölupa- ja muita ympäristöllisiä viranomaispäätöksiä on voitava tehdä nykyistä jouhevammin.

Lupajärjestelmien toimivuudella on liittymäkohtansa myös yritystoiminnan kustannuskilpailukykyyn turvaamisessa. Kalliit ja aikaa vievät hallinnolliset menettelyt heikentävät suomalaisen teollisuuden kilpailukykyä suhteessa kilpailijamaihin. Hyvin toimivat hallinnolliset menettelyt voivat osaltaan olla helpottamassa yritysten asemaa.

Kun julkinen sektori tahollaan kamppailee tuottavuushankkeesta johtuvien säästötavoitteiden kanssa, vaikuttaisi siltä, että ympäristölainsäädännön yksinkertaistaminen ja siitä koituvat kustannusten säästö tulisi olla yhteinen tavoite hallinnolle ja elinkeinoelämälle. Ympäristöllisen sääntelyn keventämisessä tarkoituksena ei ole ympäristönsuojelutason heikentäminen, vaan menettelyiden järjeittäminen ja sujuvoittaminen.

4.2 Energia- ja teknologia-alaa koskevat toimilupa-asiat

4.2.1 Sähkölaitteistojen sijoittaminen ja viranomaisyhteistyön kehittäminen

Sähkölaitteistojen sijoittamiseen liittyvät lupaprosessit ovat menneet jatkuvasti vaikeammiksi. Monesti luvan saamiseksi vaaditaan useita eri alojen asiantuntijoilla teetettyjä lisäselvityksiä esimerkiksi ympäristövaikutuksiin liittyen. Lupia haetaan useilta eri viranomaisilta sekä tilanteesta riippuen. Hakeusten ja lisäselvitysten tekeminen kuluttaa nykyisellään merkittävästi verkkoyhtiöiden resursseja ja projektien viivästymisen vuoksi vaikeutuu myös verkkoyhtiöiden, materiaalitoimittajien ja urakoitsijoiden välinen yhteistyö. Ehdot sähkölaitteiden sijoittamiseksi voivat olla niin vaativia, että investoinnin kokonaiskustannukset kasvavat merkittävästi.

Syyskuussa 2013 voimaan astunut uusi sähkömarkkinalaki asettaa sähköverkkoyhtiöille aiempaa tiukempia vaatimuksia sähköjakelun toimitusvarmuuden suhteen. Energiateollisuuden tekemän selvityksen mukaan sähköjakeluverkkoihin kohdistettavien investointien määrä tulee kuluvan vuosikymmenen loppua kohti mentäessä kasvamaan. Näin ollen myös verkkoyhtiöiden tarvitsemien sijoituslupien määrä entisestään kasvaa aiheuttaen yhä enemmän kuluja, mikäli asioihin ei saada muutoksia.

Lupaprosesseihin liittyen yritysten tulee olla yhteydessä moniin eri viranomaisiin:

- Liikennevirasto/Liikenne- ja viestintäministeriö
- ELY-keskukset (tiepuoli, luonnonsuojelupuoli)
- Aluehallintovirastot
- Museovirasto
- Kuntien/kaupunkien rakennusvalvontavirastot
- Metsähallitus

RATKAISU:

Lupaprosessien kannalta olennaisia lakeja kuten maankäyttö- ja rakennuslakia, muinaismuistolakia, vesilakia sekä lakia yksityisistä teistä tulisi muuttaa siten, että ne tukisivat nykyistä paremmin tehokkaita lupamenettelyitä. Lisäksi viranomaisten laatimat ohjeet kuten Liikenneviraston Sähköjohdot ja maantiet -ohje tulisi laatia siten, että ohjeet eivät kohtuuttomasti vaikeuta luvansaantia sähkölaitteistojen sijoittamiseksi. Viranomaisten tulisi myös varmistaa oman resurssienhallinnan ja toimintatapojen kehittämisen kautta, että lupahakemusten käsittelyajat eivät olisi kohtuuttoman pitkiä.

4.2.2 Energiatuotantolaitosten kaavoitus-, YVA- ja lupaprosessit

Uudelle sijoituspaikalle suunniteltavia laitoksia sekä olemassa olevien toimintojen merkittäviä laajennuksia tai muutoksia koskevat kaavoitukseen, ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn, ympäristölupamenettelyyn sekä rakentamiseen liittyvät menettelyvaatimukset. Joidenkin hankkeiden osalta toiminnan aloittaminen edellyttää myös vesilain ja kemikaalilainsäädännön mukaisia lupia.

Erillisten menettelyiden sisältövaatimukset toiminnan kuvaamiseksi ja toiminnan vaikutusten arvioimiseksi ovat laajentuneet ja ovat huomattavilta osin päällekkäisiä. Kaavoituksen yhteydessä kuullaan erikseen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä kaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta. YVA-menettelyyn liittyvät kuulemismenettelyt sekä ohjelma- että selostusvaiheissa. Myös ympäristö- ja vesilupaan liittyy käsittelyvaiheen kuuleminen.

Lupajärjestelmäkokonaisuus on päällekkäisten sisältövaatimusten, kuulemisten ja valitusten lisäksi hankala ja se ei toimi koordinoitusti ja tehokkaasti. Toiminnanharjoittajien näkökulmasta eri menettelyiden päällekkäisyys monimutkaistaa ja hidastaa investointien toteuttamista ja luo samalla epävarmuutta investointihankkeisiin.

Nykyisessä toimintaympäristössä hankeprojektionnin sekä investointipäätöksen ajoittaminen on hankalaa. Erilliset kuulemismenettelyt aiheuttavat merkittävän työmäärän lausunnonantajille. Mahdollisten haitankärsijöiden näkökulmasta erilliset menettelyt eivät ole selkeitä. Menettelyprosessien hitaus pakottaa toiminnanharjoittajat aloittamaan menettelyt hankeprojektionnin alkuvaiheessa, jolloin taas toisaalta suunnitelmamuutokset voivat laukaista tarpeen jo toteutettujen menettelyiden uusimiseen.

RATKAISU:

Ratkaisuna voisi olla kattavan sähköisen tieto- ja asiointijärjestelmän käyttöönotto ja se, että viranomaisiin saisi kysyä samaa asiaa vain kerran. Luvat tulisi voida yhdistää soveltuvin osin. Erillinen YVA-menettely olisi poistettava ja yhdistettävä sisällöllisesti kaavoitukseen ja luvitukseen. Osana ratkaisua kohti lupien laadun parantamista voisi olla myös luvittavien viranomaisten jakaminen toimialoittain nykyisen alueellisen jaon sijaan.

Näin kyettäisiin säästämään resursseja ja aikaa, kun samasta asiasta ei jouduttaisi teemmään useampaa selvitystä.

4.2.3 Tuulivoimarakentamisen lupamenettely ja menettelystä aiheutuva haitta

Tuulivoimahankkeen toteuttajan oikeusturva on kyseenalainen, koska lupaviranomaisten tulkinta siitä, millaisia selvityksiä hankkeen toteuttaminen edellyttää, vaihtelee eri puolilla Suomea. Lupa- ja kuulemismenettelyt ovat osin päällekkäisiä ja hankalia, kuten edellä energiateollisuuden esimerkeissä on kuvattu. On epäselvää, kuinka suuren tuulipuiston rakentaminen vaatii ympäristövaikutusten arviointiprosessin ja milloin hanke tarvitsee ympäristöluvan. Lisäksi esimerkiksi melurajojen asettaminen on epätarkoituksenmukaista. On tapauksia, joissa teollisen toiminnan taustamelu oli jo valmiiksi suurempi kuin paikalle ehdotetun uuden tuulivoimalan olisi sallittu aiheuttaa.

Useiden maakuntien alueella jo melko pienten tuulivoima-alueiden on katsottu tarvitsevan maakunta-kaavatasoisen kaavaohjauksen. Tuulivoiman rakentaminen tarvitsee pääsääntöisesti myös erityisesti tuulivoimalle tarkoitettua kunnatason kaavavaruksen. Rakentaminen ilman tuulivoimakaavaa esim. suunnittelutarveratkaisuilla tai kaavapoikkeamilla on käytännössä poikkeuksellista niilläkin alueilla, joilla maankäytöllisen yhteensovittamisen kysymys ei ole merkittävä. Kaikki merituulivoimalaitokset tarvitsevat rakennusluvan lisäksi AVI:n käsittelemän vesilain mukaisen luvan. Ympäristölupantarpeen tulkinnanvaraisuus, joka perustuu ainoastaan naapurussuhdelain mukaiseen kohtuuttoman rasituksen määritelmään, luo tuulivoimahankkeisiin erityistä epävarmuutta.

Tuulivoimarakentamista hidastaa myös edellytys puolustusvoimien lausunnon hankkeen hyväksyttävyydestä. Usein tämän lausunnon saaminen edellyttää tutkavaikutusten arviointia VTT:n laskentatyökälulla ja siten puolustusvoimien lausunnon saaminen voi kokonaisuudessa kestää lähes vuoden.

RATKAISU:

Työ- ja elinkeinoministeriön Tuulivoiman edistämistyöryhmän loppuraportin ehdotukset lupamenettelyn nopeuttamiseksi pitäisi toimeenpanna.

Sujuvoittamalla lupamenettelyä saataisiin vireillä olevat tuulivoimahankkeet nopeammin liikkeelle, parannettaisiin rahoituksen saantia erityisesti pienille hankkeille ja edistettäisiin Suomelle asetettujen uusiutuvien energialähteiden velvoitteen täyttämistä. Lisäksi ympäristönsuojelulakia olisi muutettava siten, että ympäristölupa ei olisi tarpeen, mikäli toiminnan naapurussuhdelain tarkoittamat vaikutukset on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisessa rakennusluvan perusteena olevassa maankäyttötarkistuksessa sekä rakennusluvassa.

4.3 Metsäteollisuutta koskevat toimilupa-asiat

4.3.1 Maisematyöluja

Kaavoituksella ohjataan maankäyttöä ja kaavoitukseen merkitään metsätalousalueille varauksia. Varaukset voivat edellyttää metsänkäsitelyssä maisematyölupaa ja luvan hakee maanomistaja tai toimija. Suomessa metsien käsittelyä ja hoitoa ohjaa kuitenkin yksiselitteisesti metsälaki, eikä kaavoituksella tulisi puuttua tähän.

Maisemalupa maksaa ja se voi rajoittaa korjuutoimintaa vähentäen tulonmuodostusta. Maisemalupamenettely voi tehdä metsänkäsitelyn kannattamattomaksi. Kunta ei korvaa menetettyä tuloa.

RATKAISU:

Taloukskäytössä olevissa metsissä tapahtuvat hakkuut muuttavat pääsääntöisesti aina maisemakuvaa. Korjuutoimintaa, joka tapahtuu maa- ja metsätaloukskäyttöön osoitetulla alueella ei yksistään voida pitää maankäyttö- ja rakennuslain 140.1 §:ssä tarkoitettuna maisemakuvan turmelemisena. Maisematyölupaa ei tarvita MRL:n mukaan metsätalouden osalta vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin, joita normaalit hakkuut yleisesti ovat. Maisematyölupamenettely tulisi tämän perusteella pääsääntöisesti purkaa.

4.3.2 Turvetuotannon luvitus

Aluehallintovirastoissa on suuri määrä turvetuotannon lupia odottamassa päätöksiä. Uuteen ympäristönsuojelulakiin on sisällytetty turvetuotannon sijoittamista koskeva ns. luonnonarvopykälä, joka on täysin kansallinen lisä ja voi merkittävästi heikentää turvetuotannon edellytyksiä Suomessa.

RATKAISU:

Ohjataan YSL:n turvepykälän toimeenpanoa, ettei pykälää sovelleta valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun 0–2 luokan suohon. Vauhditetaan ennen ympäristönsuojelulain voimaan tuloa vireillä olleiden turvetuotannon lupahakemusten käsittelyä ja varmistetaan, ettei uutta turvepykälää sovelleta näihin.

4.3.3 Ympäristöluvitus

Erityinen ongelma on ympäristölupaprosessin kohtuuton hitaus. Prosessi vie sekä viranomaisten, että toiminnanharjoittajien resursseja, aiheuttaa yrityksille kustannuksia, hidastaa uusinvestointeja ja vähentää yritysten investointihalukkuutta.

TEM:n selvityksen mukaan ympäristölupajärjestelmästä aiheutuu yrityksille vuosittain lähes 200 milj. euron kustannukset. Lisäksi on arvioitu, että yritysten investointeja on lupakäsittelyjen vuoksi jumissa useamman miljardin edestä.

RATKAISU:

Nopeutetaan ja selkeytetään lupamenettelyjä. Luodaan malli siitä, miten erilliset luvat ja viranomaismenettelyt yhdistetään ”yhden luokun toimintalupa” -järjestelmäksi. Lupa-prosessia nopeutetaan myös parantamalla sähköistä asiointia, kohdentamalla ympäristöluvitus tehokkaammin, parantamalla yhteistyötä esim. ennakkoneuvottelujen kautta.

4.3.4 Pakollinen ympäristövahinkovakuutus ja vakuudet ympäristövahinkojen varalta

Pakollinen ympäristövahinkovakuutusjärjestelmä on ollut voimassa vuodesta 1999 lähtien. Ympäristövahinkoja ei ole sattunut niin laajasti kuin järjestelmää luodessa ajateltiin.

Ympäristövahinkovakuutuksesta on sen voimassaolon aikana maksettu korvauksia yhteensä noin 0,4 miljoonaa euroa. Yritykset ovat maksaneet vakuutusmaksuja yhteensä noin 46 miljoonaa euroa, josta 10 miljoonaa euroa on valtio saanut vakuutusmaksuverotuloa. Ympäristövahinkovakuutus voi maksaa n. 140 000 euroa vuodessa isolle konsernille.

Vakuusvaatimukset täytetään nykyään esim. pankkitalletuksilla tai pankkitakauksilla, joiden kustannukset voivat olla vakavaraisille ja hyvin toimiville yrityksille arvaamattoman suuria. Kaatopaikkavakuuksien maksut ovat kymmeniä tuhansia euroja vuodessa kaatopaikkaa kohti.

RATKAISU:

Tarkastellaan pakollisen ympäristövahinkovakuutuksen kehittämismahdollisuuksia tai sitä, voitaisiinko siitä luopua niin kuin Ruotsissa on tehty. Aikaisemmin käytössä ollut konsernitakaus otetaan takaisin vakuusvaihtoehdoksi.

4.3.5 Kustannustehottomat vakuudet ja ympäristövahinkovakuutukset

Teollisuus on pakollisen ympäristövakuutuksen voimassa olon aikana maksanut pakollisia ympäristövastuuvakuutusmaksuja yli 40 miljoonaa euroa, vaikka korvauksia on maksettu samanaikaisesti enintään puoli miljoonaa euroa. Vakuusvaatimukset taas joudutaan nykyään täyttämään esim. pankkitalletuksilla tai pankkitakauksilla, jotka turhaan syövät vakavaraisten ja hyvin toimivien yritysten varoja. Pakollinen ympäristövahinkovakuutus maksaa jopa 140 000 euroa vuodessa isolle konsernille. Kaatopaikkavakuuksien maksut ovat jopa kymmeniä tuhansia euroja vuodessa kaatopaikkaa kohti.

RATKAISU:

Luovutaan pakollisesta ympäristövahinkovakuutuksesta niin kuin Ruotsissa on tehty. Aikaisemmin käytössä ollut konsernitakaus otetaan takaisin vakuusvaihtoehdoksi.

4.3.6 Tuhkan hyötykäyttö maarakentamisessa

Metsäteollisuuden energiantuotannossa syntyvän tuhkan hyödyntämisen soveltumattomuus maarakentamisen asetuksessa estää tuhkan järkevän hyötykäytön. Tuhka joudutaan osittain viemään kaatopaikalle, vaikka se soveltuu maarakentamiseen. Tästä aiheutuvat kustannukset ovat noin 50 euroa/tonni kaatopaikalle läjitettäessä.

RATKAISU:

Muutetaan maarakentamisen asetusta jätteiden höytykäyttöä edistäväksi siten, että ympäristölle haitattomat tuhkat soveltuvat maarakentamisen raaka-aineeksi asetuksen mukaisella menettelyllä.

4.3.7 Pakkausasetuksen vastaanottoverkoston kohtuullistaminen

Uusi pakkausasetus tiukentaa keräyspisteiden sijoittelua; pakkausjätteen keräyspiste tulee sijoittaa kauppapaikan yhteyteen alle 500 hengen taajamissa ja haja-asutusalueilla. Vaatimus keräyspisteiden perustamisesta kyläkauppojen yhteyteen sitoo vaaditusta 1850 aluekeräyspisteestä 420 pistettä paikkoihin, joissa pakkausjätteen kertymät ovat hyvin pieniä. Tämä ei juuri nosta pakkausten kierrätysastetta.

Asetus tuo huomattavan kustannuslisän pakkaajille ja pakattujen tuotteiden maahantuojille, muttei nosta pakkausten kierrätysastetta.

RATKAISU:

Luovutaan vaatimuksesta pakkausjätteen keräyspisteen sijoittamisesta kauppapaikan yhteyteen alle 500 hengen taajamissa ja haja-asutusalueilla.

4.4 Jätepuitedirektiivi ja kansallinen implementointi

Suomessa ei ole tehty direktiivin mahdollistamia määrittelyjä jätteenäolon päättymisestä. Tämä haittaa jätteen hyötykäyttöä. Kun määrittelyjä ei ole, vastuu on toiminnanharjoittajalla tai viranomaiset tulkitsevat menettelyn edelleen jätelainsäädännön mukaisesti, mikä tekee hyötykäytöstä kannattamatonta. Jälleenkäyttäjälle on suuri kynnyksensä ottaa vastaan materiaaleja, joiden vastuukysymyksiä ei ole määriteltä tai niiden käyttö edellyttää luvitusta tai ilmoitusta. Tällöin on helpompaa käyttää neitseellisiä ”täysin riskittömiä” materiaaleja. Polttoaineiden valmistus jätteestä ei puolestaan ole kannattavaa, jos valmis polttoaine on edelleen jätettä ja sen energiahyötykäyttö jätteenpolttoa.

RATKAISU:

Sääntelyä muuttamalla voitaisiin helpottaa jätteen hyötykäyttöä. Uusiokäytön esteitä purkamalla uusiokäyttö tulisi houkuttelevammaksi ratkaisuksi kuin kaatopaikkasijoittaminen. Jätteen energiahyötykäyttö puolestaan kävisi kustannustehokkaaksi vaihtoehdoksi korvata fossiilisia polttoaineita.

Tulee luoda direktiivin mahdollistamat kansalliset määrittelyt jätteenäolon päättymisestä. Jätepuitedirektiivin mukaisesti voidaan esim. valtioneuvoston asetuksella kansallisesti säätää end-of-waste -sääntelystä. Monissa muissa maissa mm. kiviaineksin, orgaanisia aineksia jne. on määriteltä / standardoitu – siis menettelyjä, miten niitä voidaan hyötykäyttää riskittömästi. Esimerkiksi Italian lainsäädäntö sisältää määräyksiä niistä erityisehdoista, joita sovelletaan tiettyntyyppisten kiinteiden kierrätyspolttoaineiden (SRF) jätevaiheen päättymiseen (end-of-waste -edellytykset).

Hyötykäyttö edellyttäisi myös julkisen kysynnän luomista materiaaleille. Tämä edellyttää hankintaosaamista sekä pitkäjänteistä etukäteissuunnittelua.

On huolehdittava lisäksi siitä, että Suomessa yleistävä sekajätteen poltto ei estä biotalouden kehittämistä eikä vaaranna kierrätystavoitteiden saavuttamista.

4.5. Viranomaisten käytännöt ja tulkinnat jotka liittyvät ns. fluffin eli metallinmurskauksesta syntyvän kevytjätteen käsittelyyn

Ongelma on viranomaisten neuvottomuus ja poikkeavat tulkinnat verrattuna esim. Ruotsiin, Saksaan tai Hollantiin, liittyen ns. fluffin eli metallinmurskauksesta syntyvän kevytjakeen käsittelyssä. Ratkaisua on haettu jo vuodesta 2010 ja edelleen esimerkiksi Kuusakoski Oy joutuu varastoimaan fluffia, Sitä on Kuusakosken toimesta varastoitu nyt n. 35 000 tonnia. Naapurimaissa, esimerkiksi Ruotsissa, asia on pystytty hoitamaan kevyemmällä tavalla ja fluffista on syntynyt energia-yhtiöille hyvää raaka-ainetta.

RATKAISU:

Viranomaisten yhteistyöllä YM, AVI ja ELY tulisi rakentaa ratkaisu, joka noudattaa keskeisten kilpailijamaiden ratkaisua (Ruotsi, Saksa, Hollanti). Näin kyseinen ongelma voitaisiin ratkaista viranomaispäätöksillä.

4.6 EU:n jätedirektiivi ja REACH-asetus

Materiaali määrittyy liian helposti jätteeksi, jonka seurauksena se loppusijoitetaan. Hyötykäyttö tulisi tehdä kannattavammaksi, mikä edellyttää riskittömien hyötykäyttömuotojen tutkimista, käyttökohteiden luomista (julkisen rakennuskohteet) sekä osaltaan tuotteistamista.

RATKAISU:

Jätedirektiivin tulisi tunnistaa jätteen ja ei-jätteen lisäksi materiaaleja, joita voidaan uusiokäyttää. Näiden osalta tulisi hyötykäyttömahdollisuuksia helpottaa jätedirektiivin ja REACH-asetuksen kansallisessa toimeenpanossa.

Muutoksen seurauksena materiaalien uusiokäyttö helpottuisi ja materiaalilla voitaisiin korvata neitseellisiä materiaaleja.

5. Valvonta ja viranomaisten toiminta

5.1 Viranomaisten toiminta

Suuren osan hallinnollisesta taakasta muodostaa lupa- ja valvontaviranomaisten toiminta. Hallinnollista taakkaa pystytään keventämään merkittävästi kehittämällä viranomaisten toimintaa. Tämä edellyttää modernien järjestelmien ja työvälineiden käyttämistä, sähköisten palvelujen kehittämistä, valvonnan parempaa kohdentamista ja prosessien kehittämistä asiakkaiden tarpeita vastaaviksi.

5.2 Puutteelliset järjestelmät

Monien valvontaviranomaisten valvonnassaan käyttämät järjestelmät ja välineet ovat vanhentuneita ja puutteellisia. Viranomaisen ei pysty tarkastuksen aikana tarkistamaan tarkastuksen kohteen tietoja ja työvälineenä voi olla kynä ja paperi. Siksi yrityksiä veloitetaan säilyttämään lupa-asiakirjoja ja muita dokumentteja toimipisteessä. Usein pienet puutteet johtavat kirjallisten selvitysten tekemiseen ja asiakirjojen lähettämiseen viranomaiselle.

Viranomaisten järjestelmien on oltava sellaisia, että havainnot voi kirjata ja perusasiat tarkistaa helposti tarkastuksen aikana. Tämä vähentää yritysten ja viranomaisten tekemää hallinnollista työtä ja tarkastuskäynneillä voidaan keskittyä olennaisiin asioihin.

5.3 Riskinarviointi

Viranomaisten järjestelmällisellä riskien arvioinnilla ja laiminlyönneistä seuraavien toimenpiteiden oikealla mitoittamisella voidaan vähentää merkittävästi yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Jos viranomaisen ei tee riskien arviointia, valvonta kohdistuu pääosin vastuullisesti toimiviin yrityksiin ja usein toiminnan laadun kannalta epäolennaisiin asioihin.

Velvoite riskien arviointiin on kirjattava viranomaistoimintaa koskeviin lakeihin. Tarkastusten painopiste on siirrettävä yleistarkastuksista riskien arviointiin perustuviin tarkastuksiin.

5.4 Palveluprosessit

Viranomaisprosessit on usein suunniteltu viranomaisten omien järjestelmien ja toimivaltuuksien ehdoilla. Tämä tekee prosesseista asiakkaan kannalta aikaa vieviä ja monimutkaisia. Prosesseja on johdonmukaisesti kehitettävä niin, että lähtökohtana asiakkaan tarpeet ja palvelu voidaan järjestää mahdollisimman laajasti yhdellä luukulla.

5.5 Viranomaisille laaditut ohjeet

Valvontaviranomaisille laadittavia ohjeita tehtäessä on kiinnitettävä huomiota riskinarviointiin ja lain tarkoitukseen. Ohjeiden aiheuttama hallinnollinen taakka lisääntyy merkittävästi, jos tulkinnat tehdään supistavasti ja valvonta ohjataan pääosin vastuullisesti toimiviin yrityksiin.

5.6 Tulkintojen yhdenmukaistaminen

Suuri osa viranomaisvalvonnasta toteutetaan alueellisesti ja esimerkiksi rakentamiselle ja omavalvonnalle asetettavat vaatimukset vaihtelevat.

Moni yritys joutuu tekemään erilaiset suunnitelmat tai toteuttamaan erilaisia rakenteita eri kunnissa ja alueilla.

Viranomaistulkintoja on yhdenmukaistettava ja varmistettava, että toiminta on mahdollisimman yhdenmukaista eri puolilla maata

5.7 OIVA valvontatietojen julkistaminen

Elintarvikevalvonnan tietojen ns. Oiva-tarkastustulosten julkistaminen siten, että tarkastuksen huonoin arvosana määrää tarkastuksen tuloksen, koetaan kohtuuttomana ja aiheuttaa laajaa huolta elinkeinon piirissä. Tuloksen esittämistapa vaarantaa yritysten tasavertaisen kilpailuaseman, ei täytä hallintolain suhteellisuusperiaatteita eikä ole kuluttajan edun mukainen. Vaihtoehtoisia kilpailuneutraliteetin, hallintolain suhteellisuusperiaatteen ja kuluttajan edun paremmin huomioivia tapoja ilmoittaa valvontatuloksista on olemassa monia.

RATKAISU:

Tarkastustuloksen esittämistavasta yhdellä isolla hymiöllä luovutaan ja lista tarkastustuloksista sekä sanalliset kommentit julkaistaan.

6. Liikenne

6.1 Hankintasopimusten muutosehdot

Joukkoliikennelain perusteella tehtäviin joukkoliikenteen hankintasopimuksiin on sisällytetty kohtuuttomia muutosehtoja. Kohtuuttomat ehdot liikenteen muutoksista ja muissa hankinta-asiakirjojen ehtoissa johtavat siihen, että viranomaiset voivat tehdä kesken sopimuskauden yksipuolisesti kohteeseen muutoksia, jotka johtavat siihen, että kohde muuttuu yritykselle taloudellisesti kannattomaksi. Viranomaiset eivät usein varmista rahoituksen olemassaoloa ennen joukkoliikenteen kilpailutuksen käynnistämistä

Viranomaisten omavaltainen kohteiden tarjousten jättämisen jälkeen muuttaminen ja supistaminen romuttaa yritysten tekemien tarjoustensa ansaintalogiikan. Yrityksille on ylipäänsä raskasta laatia tarjouksia esim. koko kaupungin liikenteestä, ja tarjoustensa tekoon käytetyt resurssit menevät hukkaan viranomaisen yksipuolisesti supistaessa liikennettä tai jopa luopuessaan koko kohteesta tarjouskilpailun jälkeen.

RATKAISU:

Viranomaissäätelyn eli hankinta-asiakirjojen parantaminen mm. siten, että viranomainen ei saa yksipuolisesti tehdä kohteeseen merkittäviä muutoksia sopimuskauden aikana.

Viranomaisen tulee sitoutua kilpailutettavien kohteiden hankintaan ja varmistaa rahoituksen riittävyys ennen kilpailutuksen käynnistämistä.

6.2 Tarjoajien valinta

Joukkoliikennelain mukaan tarjoajat on kaksivaiheisessa menettelyssä valittava sekä tarjoajien soveltuvuus yksivaiheisessa menettelyssä arvioitava ennalta ilmoitettuja tarjoajien taloudelliseen ja rahoituskelliseen tilanteeseen, tekniseen suorituskyykyyn, ammatilliseen pätevyyyteen liittyviä taikka muita objektiivisia ja syrjimättömiä perusteita noudattaen.

Tarjouskilpailussa tulee sulkea pois liikenteenharjoittaja, jolla ei ole teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseksi tai joka on syyllistynyt julkisista hankinnoista annetussa laissa mainittuihin rikoksiin.

Yksityiskohtaisemmat ja yhteneväiset vähimmäisvaatimukset laissa mainituille tarjoajien taloudellisille, toiminnallisille ja rahoituskellisille edellytyksille puuttuvat. Sen vuoksi tarjouskilpailuihin voi nyt osallistua sellaisia yrityksiä, joiden osalta jo etukäteen tiedetään, että taloudelliset ja muut voimavarat eivät mahdollista kohteen tai kohteiden liikenteen aloittamista. Tämä tilanne on puolestaan johtanut pikahankintoihin tai uusiin tarjouskilpailuihin.

RATKAISU:

Joukkoliikenteen lupaehtoja ja niiden valvontaa tulee tehostaa siten, että lupaviranomaiset voivat tehokkaasti puuttua harmaan talouden eri ilmiöihin. Tämä edellyttää eri valvontaviranomaisten välistä tiivistä yhteistyötä. Lupaviranomaisen toimintaa voidaan tehostaa ja järkevöittää merkittävästi esimerkiksi siten, että joukkoliikennelupien valvonnassa valvontaviranomaiset voisivat käyttää Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön veloitteidenhoitoselvityksiä samaan tapaan kuin tavaraliikennelupien valvonnassa.

6.3 Ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa

Eri viranomaistahot vaativat lainsäädännön perusteella joukkoliikennehankinnoissa jopa ajoneuvo- tai liikennöintikohdekohtaisia kulutustietoja, joilla ei ole käytännössä mitään tosiasiallista merkitystä. Kulutustieto vaihtelee automerkeittäin, auton iän, kohteen laadun yms. ominaisuuksien mukaan.

RATKAISU:

Viranomaisten tulkintaan ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa annetun lain 3 §:n osalta tulisi vaikuttaa siten, että energiakulutuksen osalta riittää yritystason tarkastelu – eli ei vaadittaisi liikennöintikohde- tai autokohtaista seurantaa.

6.4 Autoliikennealaa koskevat toimilupa-asiat

6.4.1 Joukkoliikennelupa, tavaraliikennelupa

Ammattimainen henkilöiden kuljettaminen tiellä linja-autolla korvausta vastaan on sallittu joukkoliikenneluvan, reittiliikenneluvan tai kutsujoukkoliikenneluvan perusteella.

Joukkoliikennelupa on voimassa viisi vuotta. Liikennelupien uudistaminen viiden vuoden välein on yrityksille iso hallinnollinen haaste ja kustannuserä (lupamaksut, vakavaraisuuden osoittaminen jne.). Suurin maksu tulee jokaista ajoneuvoa kohden hankittavasta ELYn oikeaksi todistamasta lupajäljennöksestä. Esimerkiksi 135 linja-auton yritykselle liikennelupien uusiminen maksaa n. 9.800 euroa joka viides vuosi.

RATKAISU:

Joukkoliikennelakia ja tavaraliikennelakia tulee muuttaa niin, että liikenneluvat myönnetään kymmeneksi vuodeksi. Sääntelyn taustalla vaikuttava EU -sääntely mahdollistaisi tämän. Muutoksen myötä yritysten hallinnollinen kustannustaakka pienenesi ja lupaviranomaisen resursseja vapautettaisiin vuosittaisen liikenneluvan edellytysten valvonnan tehokkaaseen suorittamiseen.

7. Kaavoitus

7.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki - vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset

Laissa ohjataan vähittäiskaupan suuryksikköjen (>2000 k-m²) sijoittumista siten, että ne tulee ensisijassa sijoittaa kaupunkien keskusta-alueille. Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja ja suuryksiköiden enimmäismitoitus on osoitettava maakuntakaavassa. Edellä kuvatut vaatimukset vaikeuttavat keskeisten kauppapaikkojen hankintaa, hidastavat kaavoitusmenettelystä johtuen uusien kaupan yksikköjen rakentamista sekä vaikeuttavat huomattavasti uusien toimijoiden tuloa markkinoille. Erityisesti päivittäistavara-kaupan markkinoilla, joista yli 50 % muodostuu >2000 k-m² yksikköiden myynnistä, aiheuttaa 9 a luku merkittävän kilpailuhaitan.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on lausunnossaan 22.8.2014 sekä kahdessa aiemmassa selvityksessään (1/2011 ja 3/2013) katsonut suuryksikkösääntelyn olevan ongelmallinen sekä paremman sääntelyn periaatteiden että terveen ja toimivan kilpailun kannalta erityisesti päivittäistavara-kaupassa. Myös EU:n komissio ja OECD ovat kiinnittäneet kriittistä huomiota Suomen vähittäiskaupan sääntelyn nykytilaan.

RATKAISU:

Kaupan suuryksikön määritelmä tulisi korottaa 5 000 kerrosneliömetriin. Vaatimuksesta sijoittaa suuryksiköt keskusta-alueille tulisi luopua. Toimenpiteillä edistettäisiin päivittäistavara-kaupan kilpailua ja vähennettäisiin kaupan alaan kohdistuvaa hallinnollista rasitetta.

7.2 Maisematyölupa

Kaavoituksella ohjataan maankäyttöä ja kaavoitukseen merkitään metsätalousalueille varauksia. Varaukset voivat edellyttää metsänkäsittelyssä maisematyölupaa ja luvan hakee maanomistaja tai toimija. Suomessa metsien käsittelyä ja hoitoa ohjaa kuitenkin yksiselitteisesti metsälaki, eikä kaavoituksella tulisi puuttua tähän. Lisäksi eri puolilla maata vaihtelevat maisematyölupien myöntämiskäytännöt vaikeuttavat teollisuuden puunhankintaa.

Maisemalupa maksaa ja se voi rajoittaa korjuutoimintaa vähentäen tulonmuodostusta. Maisemalupamenettely voi tehdä metsänkäsittelyn kannattamattomaksi. Kunta ei korvaa menetettyä tuloa.

RATKAISU:

Taloukskäytössä olevissa metsissä tapahtuvat hakkuut muuttavat pääsääntöisesti aina maisemakuvaa. Korjuutoimintaa, joka tapahtuu maa- ja metsätaloukskäyttöön osoitetulla alueella ei yksistään voida pitää maankäyttö- ja rakennuslain 140.1 §:ssä tarkoitettuna maisemakuvan turmelemisena. Maisematyölupaa ei tarvita MRL:n mukaan metsätalouden osalta vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin, joita normaalit hakkuut yleisesti ovat. Maisematyölupamenettely tulisi tämän perusteella pääsääntöisesti purkaa.

Tämän lisäksi maisematyö lupien tarvetta on tarkasteltava kriittisesti, koska uusi metsälaki sallii mm. eri-ikäisrakenteisen kasvatuksen ja niissä tapauksissa ei erillistä lupaa tarvita. Jos lupa kuitenkin vaaditaan, on lupamenettelyä nopeutettava ja yksinkertaistettava.

8. Kilpailu ja määräävä markkina-asema päivittäistavarakaupassa

Kilpailulain säännöksen mukaan elinkeinonharjoittaja, jonka markkinaosuus päivittäistavarakaupan vähittäismyynissä Suomessa on vähintään 30 prosenttia, on määräävässä markkina-asemassa Suomen päivittäistavarakaupan markkinoilla ilman, että relevantteja markkinoita tarvitsee näyttää toteen. Päivittäistavarakaupan markkinoihin kuuluvat säännöksen mukaan sekä vähittäismarkkinat että hankintamarkkinat. Hankintamarkkinat taas ovat kansainväliset, mikä asettaa säännöksen määritelmän erikoiseen valoon. 30 prosentin markkinaosuusraja on myös poikkeuksellisen alhainen muodostaakseen määräävän markkina-aseman. Sääntelytapa on siis kaikkiaan eurooppalaisittain poikkeava ja aiheuttaa Suomen päivittäistavarakaupan suurimmille toimijoille epäsuhtaisen kilpailuhaitan eurooppalaisilla päivittäistavarakaupan markkinoilla.

RATKAISU:

Säännös tulisi kumota. Kilpailulaissa säädetty yleinen määräävän markkina-aseman määrittely ja sen väärinkäyttökielto soveltuvat sellaisenaan myös päivittäistavarakaupaan ilman toimialakohtaisen sääntelyn tarvetta. Näyttötaakka määräävän aseman muodostumisesta tietyillä maantieteellisillä ja hyödykemarkkinoilla tulee säilyttää kilpailuviranomaisille. Jos säännöstä ei poisteta kokonaisuudessaan, sen luoma presumptio määräävästä markkina-asemasta pitäisi voida vastaanäytöllä kumota. Minimissään ainakin kansainväliset hankintamarkkinat on poistettava säännöksen piiristä.

Mahdollisiin ongelmiin elintarvikeketjun kauppataivoissa voidaan puuttua itsesääntelyn keinoin. Tästä esimerkkinä on 2013 lanseerattu eurooppalainen itsesääntelyjärjestelmä, jota Suomessa hallinnoi Keskuskauppakamarin alainen Elintarvikeketjun kauppataivalautakunta. Mahdolliset kilpailuongelmat voitaisiin ratkaista selkeämmin, täsmällisemmin ja joustavammin myös vapaaehtoisilla käytännösäännöillä (code of conduct).

9. Markkinointi ja mainonta

9.1 Alkoholimainonta

Mainontaan kohdistuvat rajoitukset heikentävät Suomessa toimivien yritysten kilpailukykyä, työllisyyttä ja vientimahdollisuuksia. Lisäksi ne syövät mainosrahoitteisten medioiden rahoitus pohjaa ja sitä kautta mahdollisuuksia investoida kotimaisiin luoviin sisältöihin. Koska internetin verkkomainontaa

ei käytännössä ole mahdollista rajoittaa (esimerkiksi YouTube), nettimainostajat saavat kilpailuetua kotimarkkinoilla toimiviin yrityksiin verrattuna.

RATKAISU:

Poistetaan mietojen alkoholijuomien mainonnan aikarajoitukset televisiosta (mainoskielto klo 07-22 välillä). Kumotaan viimeisin alkoholimainontaa koskeva lainmuutos, joka on koettu laajasti ylilyönniksi (laki 152/2014). Luotetaan yritysten itsesääntelyyn.

9.2 Lääkkeiden markkinointi

Lääkeyritys saa markkinoida reseptilääkkeitä vain lääkäreille ja apteekkien farmaseuttisen koulutuksen saaneelle henkilökunnalle. Hoitotiimeissä olevat sairaanhoitajat jäävät markkinoinnin yhteydessä annettavan, työssään olennaisen informaation ulkopuolelle.

Lääkkeiden markkinoinnista säädetään direktiivissä ja sen pohjalta säädettyssä lääkelaisissa. Lääkelain muotoilussa on kyse direktiivin kansallisesta tulkinnasta – tulkinta ei ole kaikissa maissa yhtä tiukka.

RATKAISU:

Mahdollisuus hoitotiimien informoimiseen voitaisiin varmistaa direktiivin (2001/83/EY) sallimissa rajoissa tekemällä kaikki terveydenhuollon ammattilaiset kattava poikkeus reseptilääkkeiden markkinoinnin kieltoa koskevaan lääkelain 91 a §:ään.

10. Sopimus- ja elinkeinovapaus

Monilta aloilta löytyy esimerkkejä siitä, miten tiettyjä tilanteita halutaan kohtuullistaa tai tehostaa lain-säädännön avulla. Vapaaseen kilpailuun ja markkinoiden toimintaan tulisi kuitenkin puuttua mahdollisimman vähän erilaisilla kohtuullistamistoimilla. Ohessa muutamia esimerkkejä eri aloilta siitä, miten sääntelyn avulla rajoitetaan osapuolten sopimus- ja elinkeinovapautta.

10.1 Laki vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista, elinkeinonharjoittajan oikeus pitää liikkeensä suljettuna

Säännöksessä säädetään kauppakeskuksessa toimivalle pienyrittäjälle oikeus pitää liikkeensä suljettuna valitsemanaan päivänä viikossa. Edellä sanotun vastaiset sopimusehdot säädettiin lailla takautuvasti tehottomiksi. Kyseessä on suhteeton puuttuminen sopimusvapauden periaatteeseen.

RATKAISU:

Säännös tulisi kumota. Pidemmällä aikavälillä tulisi tarkastella koko aukiolosääntelyn soveltuvuutta nykyiseen 24/7-yhteiskuntaan.

11. Yhtiölainsäädäntö

11.1 Erilaisia lukuisia raportointivelvoitteita voitaisiin karsia

Tilintarkastus on yrityksille yllättävän suuri menoerä ja siihen liittyviä säännöksi' ja osittain tarpeetomia kansallisia velvoitteita voitaisiin muuttaa yritysten kustannusten vähentämiseksi. Seuraavassa

esitellään sekä kansallista voimassaolevaa sääntelyä että vireillä olevaa tai uutta EU -sääntelyä, jonka kansallisessa toimeenpanossa voidaan vielä vaikuttaa yrityksille aiheutuviin kustannuksiin tai hallinnolliseen taakkaan.

11.2 Kvartaaliraportointia koskeva helpotus käyttöön

Avoimuusdirektiivin muutos, joka tuli voimaan 2013 mahdollistaa yrityksiä luopuvan halutessaan kvartaaliraportoinnista asian käsittely on kuitenkin viivästynyt.

RATKAISU:

Asian kansallista voimaansaattamista valmistellaan tällä hetkellä valtiovarainministeriössä ja se tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian. Tämä on yksittäinen hyvä esimerkki siitä, miten EU tasolla on käynnissä myös hankkeita, joiden todellisena tarkoituksena on mahdollistaa yritysten raportointitaakan keventäminen.

11.3 Pienten konsernien vapauttaminen konsernitilinpäätöksen laatimisesta

Uusi tilinpäätösdirektiivi kieltää jäsenvaltioita vaatimasta konsernitilinpäätöksen laatimista pieniltä konserneilta. Tämä on toinen positiivinen esimerkki raportointivelvoitteita vähentävästä EU -sääntelystä.

RATKAISU:

Kansallisen kirjanpidon uudistusta valmisteleavan työryhmän tulisin saattaa direktiivin edellyttämät huojennukset voimaan mahdollisimman nopealla aikataululla.

11.4 Mikroyrityshelpotukset täysimääräisesti käyttöön

Vuonna 2013 voimaan tullut uusi tilinpäätösdirektiivi mahdollistaa melkoisen laajoja helpotuksia mikroyrityksille niiden kirjanpidon laatimiseen liittyen. Mikroyritykset ovat hyvin pieniä yrityksiä, joiden kokorajat ovat seuraavat: kaksi seuraavasta kolmesta raja-arvosta ei saa ylittyä tilinpäätöspäivänä: tase 350 000 euroa, liikevaihto 700 000 euroa, työntekijöitä tilikauden aikana 10.

Työ direktiivin implementoimiseksi on parhaillaan käynnissä ja Suomi on ottamassa mikroyritysoption käyttöön, mutta ei näillä näkymin kuitenkaan jäsenvaltio-optioita täysimääräisesti, vaan mikroyrityksiltä vaaditaan tietystä määrin yhtä laajaa kirjanpidon yksityiskohtaisuutta kuin kokoluokkaa suuremmilta pienyrityksiltä.

RATKAISU:

Jäsenvaltio-optioiden täysimääräinen käyttöönotto mahdollistaisi kirjanpidon pysyttämisen haluttaessa hyvin suppeana ja se toisi näin säästöä kirjanpidon kustannuksissa ja tehtävän työn määrässä. Mikroyrityksillä ei ole useinkaan ulkopuolisia rahoittajia tai muita sidosryhmiä, jotka tarvitsisivat kovin yksityiskohtaista taloudellista informaatiota. Usein mikroyritykset ovat ns. yhdenmiehen yhtiöitä ja jäsenvaltio-optioiden täysimääräinen käyttöönotto helpottaisi näiden elinkeinonharjoittajien taloushallinnon järjestämistä.

11.5 Työnantajan raportointivelvoitteet

Valtaosa palvelualan yrityksistä on pk-yrityksiä. Erityisesti pk-yrityksiin kohdistuu hallinnollista taakkaa erityyppisistä raportointivelvollisuuksista, joita edellyttävät useat toimivat kuten KELA, Tilasto-

keskus, Työsuojelurahasto, Verottaja, jne. Esimerkiksi yrityksen maksamien palkkojen määrää joudutaan pahimmillaan pk-yrityksissä raportoimaan noin 6-8 kertaa vuodessa eri viranomaistahoille näiden tahojen käyttämiä omia formaatteja noudattaen.

RATKAISU:

Pk-yritysten raportointivelvollisuuksia ja raportointimääriä pienennetään kehittämällä yrityksille ns. yhden sähköisen raportointiluokun periaate. Sähköisestä portaalista kaikki tietoa tarvitsevat viranomaiset voisivat halutessaan hakea vastaavaa tietoa, ilman että yrityksiä velvoitetaan niitä uudelleen toimittamaan.

Tämän lisäksi tulee ottaa aktiiviseen tarkasteluun kaikki ne lait, joissa asetetaan velvoitteita työnantajille tehdä ilmoituksia tai toimittaa tietoja eri viranomaisille tai muille tahoille. Tarpeettomat ja osin päällekkäiset ilmoitusvelvollisuudet tulee poistaa.

11.6 Tilintarkastuksen aiheuttamia kustannuksia voitaisiin karsia

11.6.1 Tilintarkastusvelvollisuuden alarajan nostaminen

Suomessa varsin pienet yhtiöt ovat velvollisia tilintarkastuttamaan tilinpäätöksensä. Yhtiöt, joiden osalta kaksi seuraavasta kolmesta edellytyksestä ylittyä, ovat velvollisia valitsemaan tilintarkastajan:

- 1) taseen loppusumma yli 100 000 euroa,
- 2) liikevaihto yli 200 000 euroa ja
- 3) palveluksessa yli 3 henkilöä

RATKAISU:

Pk-yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen osalta kannattaa Suomessa pohtia tilintarkastusvelvollisuuden alarajan nostamista lähemmäs EU:n tilintarkastusvelvollisuuden alarajaa. Tämä kansallisen alarajan nostaminen toisi helpotusta Suomen pk-yritysten hallinnolliseen taakkaan, koska tällöin pienemmät yritykset eivät kuuluisi niille tarpeettoman raskaiden pakollisten tilintarkastusnormien piiriin ja yritysten oma päättävältä tässä asiassa lisääntyisi. Jatkossa hieman suurempi määrä yrityksiä voisi päättää itsenäisemmin, onko tilinpäätös välttämätöntä tilintarkastaa. Yrityksessä, jolla ei ole ulkopuolisia rahoittajia tai muita sidosryhmiä, ei välttämättä ole tarpeen tilinpäätöksen tilintarkastukselle.

11.6.2 Toimintakertomuksen tilintarkastusvelvollisuus

Suomen kansallinen lainsäädäntö menee pidemmälle kuin EU -lainsäädäntö edellyttää ja meillä tilintarkastettavaan tilinpäätösmateriaaliin kuuluu myös yhtiön laatima toimintakertomus. Tämä toimintakertomuksen tilintarkastaminen lisää yritysten kustannuksia ja mahdollisesti toimintakertomukseen jatkossa lisättävien vaatimusten lisääminen kasvattaa entisestään toimintakertomuksen laajuutta ja näin myös tilintarkastajien velvoitteita ja tilintarkastuskustannuksia.

RATKAISU:

Tästä kansallisesta ylisääntelystä, toimintakertomuksen tilintarkastusvelvollisuudesta voitaisiin jatkossa luopua ja näin voitaisiin melko yksinkertaisella lainmuutoksella tarjota mahdollisuus kustannussäästöön yrityksille.

12. Palveluala

12.1 Tilaajavastuulainsäädäntö ja ulkomaiset alihankkijat

Tilaajavastuulainsäädännön sisältöä tulisi täsmentää/kohtuullistaa logistiikka- ja kuljetusalan yritysten osalta. Nyt lain soveltaminen ulkomaalaisiin alihankkijoihin kansainvälisissä kuljetuksissa aiheuttaa alan yrityksille runsaasti hallinnollista taakkaa tilaajavastuulain edellyttämien dokumenttien keräämisen muodossa. Ongelmana on se, että kaikissa maissa, joista suomalaiset yritykset alihankintatoimintaa ostavat, ei edes ole olemassa sellaisia viranomaistahoja, jotka Suomen lainsäädännön edellyttämiä dokumentteja pystyisivät tuottamaan. Lisäksi lain soveltaminen ulkomaalaisiin alihankkijoihin on hyvin epäselvä lainsäädännössä eikä käy suoranaisesti ilmi itse laista tai lain pohjana olevasta hallituksen esityksestä ja sen perusteluista.

RATKAISU:

Ensisijaisesti kansainväliset kuljetukset tulisi rajata lainsäädännön ulkopuolelle. Lisäksi lakia tulisi yhtä lailla selkeyttää sen osalta, mikä on valvontaviranomaisten soveltamisala. Toissijaisena ehdotetaan selvitysvelvollisuuden rajaamista ja kohtuullistamista suhteessa Suomessa tehtävän kuljetusmatkan pituuteen. Jälkimmäisen esityksen perusteena on se, että jos esimerkiksi suomalainen toimija ostaa venäläiseltä toimijalta kuljetustoimeksiannon välille Lappeenranta-Moskova, josta noin 18 km tapahtuu Suomen rajojen sisällä. Tästä kuljetusmatkasta suomalainen tilaaja on velvollinen hankkimaan tilaajavastuulain perusteella ulkomaalaiselta alihankkijalta tilaajavastuulain mukaisen dokumentaation.

12.2 Tavaraliikennelain suhde tilaajavastuulainsäädäntöön

Laki kaupallisista kuljetuksista maantieliikenteessä (Tavaraliikennelaki) sisältää tilaajavastuun osalta omia pykäläiä, joiden sisältö on yleistä tilaajavastuulakia tiukempi.

RATKAISU:

Ehdotetaan lakien selkiyttämistä niin, että tavaraliikennelaista poistetaan tilaajavastuulakia koskevat pykälät ja ne siirretään osaksi yleisen tilaajavastuulain sisältöä.

12.3 Telealan kiristytävä sääntely

Teleyrityksiin kohdistuvaa sääntelyä tulisi keventää ja selkeyttää sen perusteettoman lisäämisen sijaan. Lisääntynyt kilpailu ja direktiiveistä ilmenevä tavoite ennakkosääntelyn vähentämisestä markkinoiden kehittyessä kilpailullisempaa suuntaan ei näy nykyisessä lainvalmistelussa. Säännöksiä on valmisteltu ja valmistellaan edelleen menneeseen maailmaan, ja ne soveltuisivat aikaan, jolloin kilpailun vapautaminen aloitettiin 1980-luvulla. Sääntely ei ole linjassa markkinoiden nykyisyyden ja tulevaisuuden kehityksen kanssa, koska viestintätavoissa on tapahtunut muutos: puhelut ja tekstiviestit siirtyvät globaaleihin sosiaalisen median viestipalveluihin sekä kiinteähintaisia datayhteyksiä hyödyntäviin älypuhelimien ja tablettien sovelluksiin. OTT-palveluiden (verkon yli ladattavien palveluiden, esim. Netflix) voimakas kasvu on osaltaan vaikuttanut hintojen alenemiseen. Dataliikenteen jatkuva kasvu edellyttää mittavia verkkoinvestointeja. Sääntelykannustimet uupuvat, mutta velvoitteet lisääntyvät ja niitä harkitaan jatkuvasti lisää.

RATKAISU:

Lainvalmistelijoiden tehtävänä on seurata vastuulleen kuuluvan sääntelyn ajantasaisuutta. Näiden tulisi nykyistä rohkeammin arvioida sitä, onko sääntelyä vielä tarvetta pitää

voimassa ja onko se välttämätöntä sillä tavoiteltaviin päämääriin nähden. Lisäksi tulisi jatkuvasti arvioida mahdollisuutta purkaa alakohtaista erityissääntelyä ja siirtyä yleissääntelyyn.

12.4 Digitaalisten sisämarkkinoiden sääntely – kansalliset säädökset vs. globaalit käytännöt

Digitaalisiin markkinoihin liittyvää sääntelyä kohdistetaan kotimaisiin toimijoihin ja samaan aikaan yritykset toimivat digitaalisilla markkinoilla sujuvasti yli maarakojen. Kotimaisten toimijoiden toimintavaltuuksia rajoitetaan, mutta samaan aikaan kansainväliset toimijat saavat kilpailuetua, sillä heihin kohdistuu ainoastaan kansainväliset sopimukset. Esimerkkinä tästä todettakoon tekijänoikeuslainsäädäntöön liittyviä maksukäytäntöjä, jotka osaltaan koskevat kotimaisia toimijoita, mutteivät kansainvälisiä yrityksiä.

RATKAISU:

Digitaalisten markkinoiden lainsäädäntöä tulisi yhtenäistää EU-talouselueella. Lisäksi kotimaista sääntelyä tulisi arvioida ja katsoa, mitkä sääntelyn osa-alueet aiheuttavat kansainvälisille toimijoille merkittävää kilpailuetua suhteessa kotimaisiin yrityksiin.

12.5 Luova työ ja työaikalainsäädäntö

Keskeisin haitallisin sääntely erityisesti luovien alojen yrityksissä liittyy työaikalainsäädäntöön. Nykyinen työaikalainsäädäntö on vanhaa ja perustuu teollisen tuotantotyön vaatimuksiin. Työaika on 8-16 ja 37,5 tuntia viikossa. Tämä ei vastaa millään tasolla luovien alojen työ- ja toimintatapaa, vaan aiheuttaa hallinnollista taakkaa erityisesti työajanseurantajärjestelmiin liittyvien investointien ja siihen käytetyn raportointiajan muodossa. Lisäksi hallinnollista taakkaa aiheuttaa se, että luovat alat ovat olleet työsuojeluviranomaisten erityispainopisteenä tähän liittyen.

RATKAISU:

Voimassa olevaa työlainsäädäntöä tulisi muuttaa tukemaan paremmin tietualan yritysten ja luovien alojen yritysten tarpeita ja työn tekemistä. Mainittujen alojen osalta tulisi lain sisällössä soveltaa esimerkiksi vuosityöaika-käsitettä, joka vastaisi paremmin alan työskentelytapoihin ja toimintakulttuuriin.

13. Media-ala

Hallinnollista taakkaa ja kustannuksia aiheuttava haitallinen sääntely painottuu televisioalaan ja heikentää suomalaisten tv-toimijoiden kilpailukykyä suhteessa ulkomaisiin kilpailijoihin.

13.1 Kuvaohjelmien luokittelu- ja merkintävelvoitteet

Televisiossa lähetettävä ohjelmisto on luokiteltava ja varustettava ikäraja- ja sisältömerkinnöillä kuvaohjelmalain (710/2011) mukaisesti. Vastuu kustannuksista on televisioyrityksellä. Ohjelmien tarjoamisesta on lisäksi tehtävä ilmoitus Kansalliselle audiovisuaaliselle instituutille. Ohjelmia saa luokitella ainoastaan instituutin hyväksymä koulutettu luokittelija. Valvontamaksu valtakunnallisista televisio-ohjelmistosta on 600 euroa vuodessa.

RATKAISU:

Päivitetään kuvaohjelmanlaki vastaamaan toimintaympäristön muutoksia. Kehitetään itsesääntelyä.

13.2 Taajuusmaksut

Viestintävirasto perii radiolähettimien hallussapidosta ja käytöstä taajuusmaksuja radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain (1015/2001) nojalla. Televisiotoimijoiden vuotuiset taajuusmaksut ovat tietoyhteiskuntakaaren myötä nousemassa arviolta 30 000 – 40 000 euroon kanavanipulta.

RATKAISU:

Viestintävirasto saatava kokonaisuudessaan valtion budjettiin.

13.3 Ohjelmistolupavelvoitteet

Televisiotoimintaa koskevissa ohjelmistoluovutuksissa on erilaisia vaatimuksia väestöpeitosta, ohjelma-luokista, tietyllä kielellä lähetettävistä ohjelmista jne. Osa vaatimuksista aiheuttaa huomattavia kustannuksia televisiotoimijoille. Esimerkiksi vaatimus väestöpeiton korottamisesta 90 prosentista 100 prosenttiin lähes kaksinkertaistaa jakelukustannukset.

RATKAISU:

Ohjelmistolupiin ei jatkossa sisällytetä toimilupaehtoja, jotka heikentävät olennaisesti toiminnan kannattavuutta.

13.4 Tekijänoikeuden luovutuksia koskeva erityissääntely

Tekijänoikeuden luovutuksensaaja ei saa muuttaa teosta eikä luovuttaa hankkimaansa oikeutta toiselle, ellei toisin ole sovittu. Digitaalisessa toimintaympäristössä aineistojen muuttaminen ja oikeuksien edelleenluovutus ovat säännönmukaista toimintaa.

RATKAISU:

Kumotaan teosten muuttamista ja oikeuksien edelleenluovutusta koskeva tekijänoikeuslain kielto-säännös (28 §).

13.5 Vapaakappaleaineistojen luovutusvelvollisuus

Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007) velvoittaa julkaisijat toimittamaan omalla kustannuksellaan laissa säädetyn määrän vapaakappaleita painetuista lehdistä, kirjoista ja pienpainatteista sekä verkkojulkaisut Kansalliskirjastolle. Käytännön toteuttamisesta painotuotteiden osalta huolehtivat kirjapainot.

RATKAISU:

Arvioidaan lain toimivuus ja kustannustehokkuus toimintaympäristön muutokset huomioon ottaen. Lievennetään luovutusvelvollisuutta ottaen huomioon, että painoissa tehdään yhä enemmän yhden tai muutaman kappaleen painoksia.

13.6 Televisiotoiminnan valvontamaksut

Muun kuin alueellisen toimiluvan haltijan on suoritettava Viestintävirastolle televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain nojalla vuotuinen 16 000 euron valvontamaksu kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden.

RATKAISU:

Poistetaan valvontamaksut kaupalliselta televisiotoiminnalta.

14. Majoitus- ja ravintola-ala

Hallinnollisen taakan vähentäminen edellyttää myös sitä, että lainsäädännön yrityksille aiheuttama rasite otetaan aina huomioon uutta lainsäädäntöä tehtäessä. Uudesta lainsäädännöstä on tehtävä yritysvaikutusten arvioinnit. Esimerkiksi verotuksen vaikutukset kysyntään on selvitettävä tarkasti. Jos lainsäädäntö lisää hallinnollista taakkaa, on mietittävä onko suojattava intressi niin painava, että hallinnollisen taakan lisääntyminen on hyväksyttävää. Samalla on arvioitava voidaanko sääntelyä keventää muuten.

Matkailu- ja ravintola-alaa koskevaa sääntelyä vähennettäessä voidaan puuttua ainakin seuraaviin asioihin:

14.1 Ilmoitus yökahvilana toimimisesta

Kahvilan, joka aikoo olla auki kello 02.00 – 05.00 välisenä aikana, on tehtävä ilmoitus poliisille.

RATKAISU:

Ilmoitusmenettely on liian raskas ja se on poistettava turhana.

14.2 Määräaikaisen anniskeluluvan hakeminen

Määräaikaisen anniskeluluvan hakemisesta on siirryttävä osittain ilmoitusmenettelyyn, jos yrityksellä on toistaiseksi voimassa oleva anniskelulupa.

- Vuosittain toistuva lyhytaikainen yleisötilaisuus
- Lyhytaikainen cateringtarjoilu
- Asiakkaalle tarjottava ohjelmapalvelu

14.3 Mahdollisuus lähettää tieto korjauksen tekemisestä sähköisesti

Elintarvike – ja rakennusviranomaiset voivat vaatia yritystä korjaamaan havaitun puutteen. Tällä hetkellä havaitun puutteen korjaaminen todennetaan useimmiten paikan päällä tehtävällä tarkastuksella.

RATKAISU:

Tilannetta tulisi muuttaa siten, että vaaditun puutteen korjaamisen todentamiseen on tarjottava sähköinen mahdollisuus (asiakirjat, valokuva yms.).

14.4 Suunnitelmien yhdistäminen

Matkailu- ja ravintolayrityksessä on tehtävä mm. elintarvikkeiden ja tupakan myymisen omavalvontasuunnitelma, anniskeluun liittyviä suunnitelmia, pelastussuunnitelma ja kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja.

RATKAISU:

Nämä suunnitelmat on voitava yhdistää sähköiseen tietokantaan, jossa yrityksestä kertova osuus on yhteinen ja josta jokainen viranomainen voi tarkistaa omiin toimintavaltuuksiinsa liittyvän alueen

Velvoitteesta säilyttää asiakirjoja fyysisesti on luovuttava.

14.5 Ulkotarjoilualueen perustamisen helpottaminen

Terassin perustamisen osalta elinkeinonharjoittaja joutuu asioimaan useiden eri viranomaisten kanssa.

RATKAISU:

Lupaprosessit ja menettelyt tulisi yhdistää siten, ettei elinkeinonharjoittajan tarvitse asioida useiden viranomaisten kanssa, vaan lupaprosessi voidaan hoitaa yhdellä asiointikerralla.

14.6 Postilaki

Voimassa oleva kansallinen postilakisäädäntö tulee uudistaa vastaamaan paremmin digitalisaation vaikutuksia, kuluttajien ja yritysten tarpeiden muutoksia sekä postimarkkinoiden nykytilaa, jossa postinjakelu on EU-direktiivin mukaisesti avattu kilpailulle. Perinteisen postimäärän laskutrendi kiihtyy lähivuosina, kun myös julkisen sektorin asiointi alkaa suurella mittakaavalla digitalisoitua. Nykyisiä yleispalvelun vaatimuksia on arvioitava kuluttajien käyttäytymisen muuttuessa ja kirjemäärien vähenemässä radikaalisti.

RATKAISU:

Lainsäädännön tulee turvata postin peruspalvelut, mutta postinjakelun velvoitteita ja lainsäädäntöä pitää sovittaa digitaalisen yhteiskunnan kehitykseen. Postitoimintaan kohdistuvaa erillissäätelyä tulee vähentää. Ratkaisulla tulee varmistaa laadukas yleispalvelu sekä posti- ja logistiikkaverkon toimivuus koko maassa ilman valtiontukea tai muuta ulkopuolista rahoitusta.

14.7 Lupahakemuksiin ja ilmoituksiin liitettävien tietojen vähentäminen

Tiedoista, jotka viranomainen voi selvittää viran puolesta, ei vaadita liitteitä missään lupaprosessissa tai ilmoituksessa

- anniskelulupa
- kuluttajaturvallisuuslain mukainen ilmoitus
- ilmoitus elintarvikehuoneiston perustamisesta
- tupakan myyntilupa

15. Lääketeollisuus

15.1 Laki lääkkeiden velvoitevarastoinnista

Laki velvoittaa lääkeyrityksiä varastoimaan 3,6 tai 10 kuukauden kulutusta vastaavan määrän valmistamaan tai maahantuomimaan lääkevalmisteita. Varastojen avulla huolehditaan lääkehuollon toimivuudesta, jos lääkkeiden saatavuudessa Suomeen on ongelmia.

Laki itsessään on edelleen perusteltu, mutta sen mukaiset varastot ovat liian suuret. Ne myös koskevat lääkkeiden saatavuuden turvaamisen kannalta liian suurta osaa markkinoilla olevista lääkeaineista ja -valmisteista. Lääkeyritysten lain edellyttämiin varastoihin sitoutunut pääoma on noin 200 miljoonaa euroa. Laki ei myöskään anna yrityksille mahdollisuutta reagoida riittävän nopeasti markkinoilla tapahtuneisiin muutoksiin (esim. valmiste siirtyy lääkevaihtoon tai häviää sairaanhoitopiirin tarjouskilpailun), kun varastointivelvoite määräytyy edellisen vuoden myyntien perusteella. Joissain tapauksissa Suomen kansallinen varastointivelvoite voi myös toimia esteenä lääkkeen markkinoille tuomiseen.

Poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen on edelleen tarpeellista, mutta lain tulisi huomioida nyky maailma ja lääkeyritysten olisi pystyttävä pitämään liiketoimintansa kannattavana. Lain avulla tulisi varautua sekä lääkkeiden normaalissa saatavuudessa esiintyviin lyhytaikaisiin häiriöihin että pidempiaikaisiin poikkeusoloihin.

RATKAISU:

Sosiaali- ja terveysministeriö, Huoltovarmuuskeskus, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea sekä lääketeollisuus pohtivat parhaillaan, millaisiin kriiseihin lainsäädännöllä varaudutaan ja minkälainen varastointivelvoitteen piiriin kuuluvan lääkevalikoiman tulisi olla.

Lain muutosten lähtökohtana on löytää yhteinen käsitys kriisivalmiuden tarpeista ja nykyisestä kansainvälistyneestä sekä nopeasti vaihtelevasta markkinatilanteesta. Näiden pohjalta tulisi lyhentää varastointiaikoja ja supistaa varastoitavien lääkkeiden lukumäärää niin, ettei velvoitevarastointi aiheuta teollisuudelle kohtuuttomia kustannuksia tai estä lääkkeiden tuloa markkinoille.

16. Terveyspalveluala

16.1 Toimipaikkojen tarkastukset

Yhden toimintayksikön tarkastus vie suhteellisen paljon aikaa mm. matkojen vuoksi. Lisäksi tarkastus kuormittuu sellaisten tarkastusten vuoksi, jotka voisi suorittaa kevyemmin menettelyin (ks. Uuden toimintayksikön toimilupa, s.12).

RATKAISU:

Yksi mahdollisuus tarkastusten keventämiseen on tehostaa oma valvontaa. Käytännöksi voidaan luoda esimerkiksi samankaltainen toimintamalli kuin kuntien rakennustarkastuksessa. Rakennustarkastuksessa merkittävin tarkastuskohde on työmaan tarkastuspöytäkirja, jossa vastaava mestari tai erikoistyöstä vastaava nimikirjoituksellaan vahvistaa että on toimittu ohjeiden mukaan.

Vastaavasti terveydenhuollon toimintayksikössä tulee vaatia sisäinen tarkastus, joka päivätään ja allekirjoitetaan vastaavan johtajan tms. toimesta. Tarkastuksesta tulee laatia pöytäkirja, joka voi olla määrämuotoisesti Valviran mallitarkastuslausunnon kaltainen. Tämä tarkastuspöytäkirja tulisi esittää Valviralle / Aville lupahakemuksen tai muutoksen yhteydessä.

Omavalvonnasta voisi jatkossa avata mitä kaikkea se tarkoittaa käytännössä: laatu-järjestelmävaatimus, dokumentaatio, säännöllisyys, jatkuvan kehittämisen periaate, poikkeamien raportointi ja ennaltaehkäisevät toimet jne.

16.2 Ammattihenkilöasiat

Ammattihenkilöasioissa yksityistä toimijaa säädellään eri tavalla kuin julkista. Ammattihenkilöitä koskevassa lainsäädännössä on myös muuta toimialan tehokkuutta haittaavaa sääntelyä. Esimerkiksi vireillä olevassa ammattihenkilöasetuksen muuttamisessa lääkäriopiskelijoiden työskentelyä vuokratyrytymien kautta halutaan rajoittaa perehdytyksen ja valvonnan ongelmien perusteella. Myös sairaanhoitajien laillistusprosessi vie merkittävästi aikaa ja luo kustannuksia, jotka käytännössä estävät kaivattua työperäistä maahanmuuttoa toimialalla.

RATKAISU:

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden sääntelyssä, kuten kaikessa toimialaa koskevassa sääntelyssä valvonnan tulee keskittyä valvomaan laatua, eikä resursseja. Myös yksityisen ja julkisen toimijan koulutuksessa ratkaisevaa tulisi olla laadun, eikä työnantajan taustan. Tämän tärkeys korostuu entisestään, mikäli Suomessa siirrytään nykyistä enemmän valinnanvapausmalleihin. Lääketieteen opiskelijoiden työnantajajärjestysten sijaan on mahdollista säännellä perehdytysvastuista nykyistä tarkemmin.

16.3 Terveyspalvelualaa koskevat lupa-asiat

16.3.1 Itsenäisten ammatinharjoittajien toimiluvat

Itsenäiset ammatinharjoittajat ja ammatinharjoittajayhtiöt joutuvat hakemaan erillisen luvan kaikkia niitä palveluntuottajien yksiköitä varten, joissa toimivat. Toimilupakäsittely rasittaa, eikä ammatinharjoittajilla ole vapautta liikkua palveluntuottajan eri toimintayksiköissä.

RATKAISU:

Itsenäisten ammatinharjoittajien ja ammatinharjoittajayhtiöiden tulisi voida ilmoittaa toiminnastaan taikka hakea toimilupa toiminnalleen palveluntuottajakohtaisesti ilman jokaisen palveluntuottajan toimintayksikön erillistä yksilöintiä.

Toimilupamenettelyissä voisi nykyistä tehokkaammin selvittää hyvän laadun indikaattoreita hallinnollisesti turhien kysymysten sijaan.

16.3.2 Uuden toimintayksikön toimilupa

Toimilupakäsittely suoritetaan täysimääräisesti aina uuden toimintayksikön osalta, mikä yhdessä pitkien käsittelyaikojen kanssa aiheuttaa merkittäviä taloudellisia kustannuksia toimijoille.

RATKAISU:

Yhdellä pääpalveluntuottajan toimiluvalla pitää voida perustaa myös uusia toimintayksiköitä.

16.3.3 Palveluntuottajan työntekijämääräykset

Toimilupa tietylle palvelualalle voidaan myöntää, mikäli palvelua tuottaa vähintään yksi työsuhteinen henkilö tai vähintään neljä ammatinharjoittajasuhteista henkilöä. Edellä mainittu edellytys vaikeuttaa henkilöstöresurssien joustavaa käyttöä, minkä lisäksi vaatimus voi olla tarpeettoman haastava toteuttaa pienissä toimintayksiköissä, joissa tietylle palvelualalle ei ole jatkuvaa ja säännöllistä kysyntää, jolloin edellytys ei ole myöskään potilaiden edun mukaista.

RATKAISU:

Työsuhteisuutta ei tule edellyttää.

16.3.4 Toimilupien päällekkäiset ja pitkät käsittelyajat

Päällekkäisyyksiä toimilupahallinnossa on esimerkiksi kliinisen mikrobiologian osalta, jossa toimilupa sanotun palvelun tuottamiseen haetaan Valviralta. Luvan edellytyksenä on, että aluehallintovirasto on hyväksynyt sanotun toimintayksikön kliinisen mikrobiologian laboratoriksi, jota varten aluehallintovirasto pyytää lausunnon Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta. Edellä mainitun kaltainen päällekkäisyys toimilupahallinnossa on omiaan viivästyttämään toimilupakäsittelyä ja aiheuttaa ylimääräisiä hallinnollisia kustannuksia.

RATKAISU:

Vastaavia tilanteita tulisi purkaa ja siirtyä "yhden luukun" periaatteeseen mahdollisimman kattavasti.

17. Elintarvikkeet

17.1 Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä, elintarvikkeiden ilmoittaminen voimakassuolaiseksi

Elintarviketietoasetusta (EU) N:o 1169/2011 pakollisille elintarviketiedoille alettiin soveltaa 13.12.2014. Elintarviketietoasetuksen vaatimuksia pakollisesta ravintoarvomerkinnästä aletaan soveltaa kuitenkin vasta 13.12.2016. Mikäli toimija merkitsee ravintosisältötiedot sitä ennen, tulee merkintöjen olla elintarviketietoasetuksen mukaiset. Toimijat merkitsevät ravintoarvotiedot pakkauksiin varsin kattavasti jo nyt, joten käytännössä valtaosa elintarvikkeista merkitään asetuksen mukaisesti myös ravintoarvomerkinnän osalta 13.12.2014 lähtien.

EU:n elintarviketietoasetuksen myötä elintarvikkeen suolapitoisuus tulee pakolliseksi tiedoksi ravintoarvoilmoitukseen. Tässä asetuksessa suolalla tarkoitetaan natriumin kokonaismäärää suolaekvivalenttina (suola = natrium x 2,5), johon lasketaan kaikki eri lähteistä tuleva ja myös elintarvikkeessa luontaisesti oleva natrium.

Suomen kansalliset säädökset elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä ja elintarvikkeiden ravintoarvomerkinnöistä (KTMa 1084/2004 ja MMMa 588/2009) kumottiin kansallisella asetuksella 13.12.2014 lukien. Vanhassa pakkausmerkintäasetuksen 24 ja 25 §:ssä säädetään elintarvikkeen suolapitoisuuden ilmoittamisesta sekä eräiden elintarvikkeiden ilmoittamisesta voimakassuolaiseksi. Nämä säännökset kumotaan kuitenkin vasta 13.12.2016 lukien, jolloin aletaan soveltaa elintarviketietoasetuksen vaatimuksia pakollisesta ravintoarvomerkinnästä. Samalla aletaan noudattaa uutta juuri annettua kansallista asetusta eräiden elintarvikkeiden ilmoittamisesta voimakassuolaiseksi 1010/2014. Asetus tulee paitsi muuttamaan suolan laskentaperusteita EU-asetuksen mukaiseksi myös laajentamaan voimakassuolaisuusmerkinnän piiriin tulevien tuotteiden listaa.

Nykyisen kansallisen asetuksen mukaan suolapitoisuus lasketaan natriumkloridin perusteella.

Yritykset ovat juuri saaneet tehtyä EU-asetuksen mukaiset mittavat ja kalliit pakkausmerkintäuudistukset. Näin ollen yritykset joutuvat suolapitoisuuden osalta noudattamaan ja merkitsemään tuotteita sekä uuden EU:n elintarviketietoasetuksen että vanhan kansallisen asetuksen mukaisesti kahden vuoden ajan, jonka jälkeen yritykset joutuvat muuttamaan nyt muutetut pakkausmerkinnät uudelleen.

Pakkausuudistukset ovat erittäin kalliita ja aiheuttavat tässä tapauksessa täysin turhaa työtä ja kustannuksia. Kahden voimassa olevan keskenään ristiriitaisen lainsäädännön noudattaminen luo hämmennystä niin toimijoille, valvojille kuin kuluttajillekin. Voimakassuolaisuusmerkintää perustellaan kansanterveydellisillä syillä. Merkintä ei kuitenkaan enää ohjaa kuluttajia aikaisempaan tapaan, vaan se jopa kannustaa ostamaan tuotteen, koska se koetaan nk. makutakuu-merkiksi.

EU:n asetuksen pakollinen merkintä suolapitoisuudesta ravintoarvomerkinnöissä on hyvä uudistus kuluttajien suuntaan. Sen lisäksi ei pidä olla päällekkäisiä kansallisia säädöksiä.

17.2. Asetus kalan nosto- ja pyyntipäivän ilmoittamisesta

Tuoreelta pakatulta ja pakkaamattomalta kalalta vaaditaan kansallisella elintarvikehuoneistoasetuksella (1367/2011) nosto- ja pyyntipäivän merkitseminen. Vaatimus ei kuitenkaan koske viranomaistulkinnan mukaan mm. Norjasta tuotua lohta, mutta kotimaiselta kalalta tämä tieto on edellytetty. Nosto- ja pyyntipäivätietojen oikeellisuuden valvonnan ja todentamisen vaikeus asetuksen nykyiselläkin soveltamisalalla on tunnistettu myös viranomaisten toimesta. Tästä huolimatta velvoite siirrettäneen osaksi kansallista elintarviketietoasetusta laajennetussa muodossa niin, että nosto- ja pyyntipäivä velvoitetaan ilmoitettavaksi jatkossa kaikelta myynnissä olevalta tuoreelta kalalta.

Kyseessä on kansallinen asetus, joka ei nyky muodossaan toimi käytännön toimeenpanon tai valvonnan osalta. Tämä epäkohta voidaan korjata yksinkertaisesti poistamalla toimimaton lakisäätteen kansallinen velvoite ja soveltamalla jatkossa yhtenäistä EU-tasolla linjattua käytäntöä: kalastustuotteita koskevan yhteisen EU-markkinajärjestelyasetuksen (1379/2013) mukaan nosto- ja pyyntipäivä on kuluttajille vapaaehtoisesti annettava tieto. Se voidaan siis ilmoittaa jatkossakin ilman, että sitä säädellään kansallisella lisälainsäädännöllä.

Nosto- ja pyyntipäivän ilmoittamisvelvoitteen lisääminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on esimerkiksi kansallisella asetuksella säädettävästä ja EU-säädöksen ylittävästä käytännöstä, jonka mukainen toiminta voidaan turvata vaihtoehtoisesti vapaaehtoisin toimenpitein. Suunniteltu asetukseen perustuva velvoite on lisäksi esimerkki lainsäädännöstä, jonka noudattamista ei pystytä valvomaan tehokkaasti ja tasapuolisesti. Se sitoo täten viranomaisten valvontaresursseja elintarviketurvallisuuden kannalta keskeisemmistä valvontatehtävistä.

RATKAISU:

Poistetaan toimimaton kansallinen lakisäätteen velvoite merkitä tuoreen ja pakkaamattoman kalan nosto- ja pyyntipäivämäärä ja annetaan tieto EU-käytännön mukaisesti vapaaehtoisena.

17.3 Elintarviketurvallisuusselonteon (VNS 5/2013 vp) eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan esitys elintarvikkeiden pakollisesta alkuperämaamerkinnästä

Hallituskausittain eduskunnalle annettava elintarviketurvallisuusselonteko, antaa tilannekuvan elintarviketurvallisuuden nykytilasta sekä nostaa esille ajankohtaisia elintarviketurvallisuuden lähitulevaisuuden haasteita.

Kuluvan hallituskauden elintarviketurvallisuusselonteko (VNS 5/2013 vp) on arvioitu maa- ja metsätalousvaliokunnassa. Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö (MmVM 1/2014 vp — VNS 5/2013 vp) pitää selontekoa kattavana katsauksena elintarviketurvallisuuden nykytilanteeseen ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä uhkiin. Selonteon pohjalta valiokunta esittää, että 1. Hallitus huolehtii alkutuotannon kannattavuudesta elintarviketuotannon ja -turvallisuuden perustana, 2. Hallitus huolehtii elintarvikkeiden alkuperämerkintöjen sisällyttämisestä kaikkiin elintarviketuotteisiin, 3. Hallitus edistää sitä, että tuontielintarvikkeilta vaaditaan samojen standardien täyttämistä kuin kotimaisilta tuotteilta, 4. Hallitus edistää elintarvikevalvonnan sekä tullin yhteistyön tiivistämistä ja turvaa riittävät resurssit näille toiminnoille.

Alkuperämaamerkintä jalostetuissa tuotteissa on monitahoinen asia, jota pohditaan laajasti myös EU-tasolla elintarviketietoasetuksen velvoittamana. Raaka-aineen alkuperämaan vapaaehtoinen merkitseminen on riittävä keino taata kuluttajan riittävä tiedonsaanti. Vapaaehtoisia alkuperästä kertovia merkkejä on jo tällä hetkellä olemassa riittävästi. Vapaaehtoisella merkinnällä yritykset voivat myös saada kilpailuetua markkinoilla.

RATKAISU:

Tuetaan vapaaehtoisia alkuperämerkintöjä ja seurataan EU:ssa tapahtuvaa kehitystä. Poliittisella tasolla ei ymmärretä esitysten laaja-alaisuutta ja vaikutuksia tai jo olemassa olevia merkintöjä/järjestelmiä. Elintarviketurvallisuusselonteko on hyvä esimerkki asian politisoitumisesta.

18. Työmarkkinat

18.1 Työllistämisen kustannukset

Erityisesti pk-teollisuus kokee työllistämisen kalliiksi ja monimutkaiseksi. Työllistämisen kuluja on saatava alas, koska esimerkiksi puusepänteollisuus kilpailee maiden kanssa, joissa palkkataso on alle puolet Suomen tasosta. Palkkojen taso ei kuitenkaan ole ainoa ongelma, vaan uuden henkilön palkkaamiseen on korkea kynnyks, koska työnantajan velvoitteet kasvavat henkilökunnan määrän mukana.

Metsäteollisuus ehdottaa, että työnantajan velvoitteita ja henkilömäärärajoja harkittaisiin uudelleen. Lisäksi toivotaan enemmän joustavia malleja niin, että yritys voisi esimerkiksi palkata määräajaksi vaikka syrjäytymisvaarassa olevia kouluttamattomia nuoria työehtosopimusta alhaisemmalla korvauksella ja pienemmillä työnantajamaksuilla.

18.2 Toimivaltaisten viranomaisten suuri määrä

Suomeen on perustettu lukuisia eri viranomaisia, jotka ovat toimivaltaisia yritysten työntekijöiden työsuhteisiin. Viranomaisiin voi kuka tahansa, joka kokee oikeuksiaan loukatun ottaa yhteyttä. Näitä ovat mm. aluehallintovirasto, yhteistoiminta-asiamies, tietosuojavaltuutettu ja tasa-arvovaltuutettu. Kaikki nämä viranomaiset voivat pyytää yrityksiltä laajojakin selvityksiä ilman mitään perusteluja ainoastaan sillä perusteella, että joku kokee oikeuksiaan loukatun. Tämä työllistää sekä yrityksiä että viranomaisia ja sitoo kohtuuttomasti rajallisia resursseja.

Seuraavana näistä käytännön esimerkkejä.

18.3 Käytännön esimerkki: Yhteistoiminta-asiamiehen selvityspyynnöt epäilystä yt-lain rikkomisesta

Yhteistoiminta-asiamies pyysi yritykseltä selvitystä työvoiman vähentämistä koskeneista yt-neuvotteluista. Yritykselle ei kerrottu, kuka oli tehnyt ilmoituksen yt-asiamiehelle, eikä myöskään sitä, mitä yt-lain määräyksiä työnantajan epäiltiin rikkoneen. Vastauksen laatiminen edellytti perusteellisia selvityksiä tehdyistä liiketoimintapäätöksistä sekä käydyistä yt-neuvotteluista. Yrityksen luottamusmiesten mukaan yt-neuvottelut oli käyty lain mukaisesti. Myöhemmin yritykselle selvisi, että ilmoituksen perusteena oli yhden irtisanotun henkilökohtainen näkemys siitä, että yt-neuvotteluiden perusteena oli ollut työn huono kannattavuus, joka johtui työnantajan huonoista liiketoimintapäätöksistä ja siitä, että työnantajan käyttöön ottama sähköinen järjestelmä ei toiminut kunnolla.

18.4 Käytännön esimerkki: Aluehallintoviraston selvityspyyntö työntekijän työsuhteen päättämisestä ja työsyrrjinnästä

Yritys oli irtisanonut työntekijän töiden laiminlyöntien johdosta. Aluehallintovirasto (avi) epäili tilanteessa työsyrrjintää, koska irtisanominen oli toimitettu samana päivänä, kun henkilö ilmoitti sairauspoissaolon jatkumisesta. Työnantaja vastasi selvityspyyntöön ja selvitti työsuhteen päättämiseen johtuneen useista huomautuksista huolimatta jatkuneista puutteista ja laiminlyönneistä työtehtävien suorittamisessa. Avin tarkastajan mukaan työnantajan esille tuomia seikkoja ei voida pitää perusteltuna syinä työsuhteen päättämiselle. Avin mielestä irtisanominen on tapahtunut syrjivän perustein, koska sairausloman jatkumisen ja työsuhteen päättämisen välillä on selvä ajallinen yhteys.

18.5 Työehtosopimusten kääntäminen ruotsiksi

Kaikki suomalaiset yleissitovat työehtosopimukset käännetään ruotsiksi. Käännöksen suorittaa STM:n työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunta. Käännättäminen aiheuttaa suuria kustannuksia toimijoille.

RATKAISU: Kääntäminen suoritetaan vain todellisen tarpeen mukaan.

